

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗУІ

Протокол №2 від „28” лютого 2024 р.

Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**Формування мовленнєвої культури молодших школярів засобами
інформаційних технологій.**

Лумпер Ванеса Іванівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Початкова освіта

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр/магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Островська Маріанна Ярославівна

*(Доктор педагогічних наук в.о. професор кафедри педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладами освіти)*

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗУІ

Протокол №2 від „28” лютого 2024 р.

Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Кваліфікаційна робота

**Формування мовленнєвої культури молодших школярів засобами
інформаційних технологій.**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу
Лумпер Ванеса Іванівна
освітня програма: Початкова освіта
спеціальність 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Островська Маріанна Ярославівна**
*(Доктор педагогічних наук в.о. професор кафедри педагогіки,
психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти.)*

Рецензент: **Маргітич Катерина Євгенівна**
(Кандидат педагогічних наук Доцент кафедри філології (українська мова та література))

Берегове
2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**A KISISKOLÁSOK BESZÉDKULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSE IKT
ESZKÖZÖKKEL**

Szakedolgozat

Készítette: Lumper Vanessza

IV. évfolyamos tanító

szakos hallgató

Témavezető: Osztrovszka Marianna

(professzor; a pedagógia tudományok doktora, docens)

Recenzens: Margitics Katalin

(docens; a pedagógia tudományok kandidátusa, docens)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	10
1.1. Поняття мовленнєвої культури та її значення в початковій освіті	10
1.2. Психолого-педагогічні умови формування мовленнєвої культури в молодшому шкільному віці.....	15
РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ	23
2.1. Інформаційні технології як інструмент для розвитку мовленнєвих навичок	23
2.2. Методи застосування мультимедійних технологій для вдосконалення мовленнєвої культури молодших школярів	30
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ.....	36
3.1. Аналіз досвіду використання інформаційних технологій у навчальному процесі початкової школи	36
3.2. Оцінка результативності використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури	42
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

TARTALOM

BEVEZETÉS	6
1. FEJEZET. A KISDIÁKOK BESZÉDKULTÚRÁJÁNAK KIALAKULÁSÁNAK ELMÉLETI ALAPJAI.....	10
1.1. A beszédkultúra fogalma és jelentősége az általános iskolai oktatásban	10
1.2. A beszédkultúra kialakulásának pszichológiai és pedagógiai feltételei az általános iskolás korosztályban	15
2. FEJEZET. AZ INFORMÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK ALKALMAZÁSA A BESZÉDKULTÚRA KIALAKÍTÁSÁBAN	23
2.1. Az információs technológiák mint a beszédkészség fejlesztésének eszközei	23
2.2. A multimédiás technológiák alkalmazásának módszerei az általános iskolások beszédkultúrájának fejlesztésére	30
3. FEJEZET. AZ INFORMÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK OKTATÁSBAN VALÓ ALKALMAZÁSÁNAK GYAKORLATI SZEMPONTJAI	36
3.1. Az információs technológiák alkalmazásának tapasztalatainak elemzése az általános iskolai oktatási folyamatban	36
3.2. Az információs technológiák alkalmazása hatékonyságának értékelése a beszédkultúra fejlesztése érdekében	42
KÖVETKEZTETÉSEK.....	52
HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE	56

ВСТУП

Актуальність теми

У сучасних умовах розвитку суспільства, коли інформаційні технології займають центральне місце в освітньому процесі, питання формування мовленнєвої культури у молодших школярів стає надзвичайно актуальним. Знання культури мовлення є основою для успішного спілкування в будь-якій сфері життя, і початковий етап навчання відіграє в цьому ключову роль. Мовленнєва культура молодших школярів включає не лише граматичну правильність, але й здатність ефективно висловлювати свої думки, застосовувати відповідні мовні засоби в залежності від ситуації спілкування, а також знання норм етикету та культурних традицій. Підвищення мовленнєвої культури учнів початкових класів є важливою складовою їхнього загального розвитку і підготовки до подальшого навчання.

Інформаційні технології відкривають нові можливості для удосконалення процесу навчання та розвитку мовлення у школярів. Вони дозволяють інтегрувати сучасні цифрові засоби, які стимулюють інтерес до вивчення мови, роблять навчання більш доступним, інтерактивним і цікавим. Використання комп'ютерних програм, інтерактивних платформ, мультимедійних ресурсів дозволяє значно покращити не лише рівень засвоєння мовних норм, але й сприяє розвитку творчих здібностей учнів. Однак важливо відзначити, що для досягнення високих результатів у формуванні мовленнєвої культури необхідно правильно інтегрувати інформаційні технології у навчальний процес, враховуючи вікові особливості учнів і специфіку початкової освіти.

Зважаючи на це, важливо не лише досліджувати роль інформаційних технологій у процесі формування мовленнєвої культури молодших школярів, але й визначити найефективніші методи та засоби їхнього застосування в навчальному процесі. Це питання потребує детального вивчення, що забезпечить формування в учнів не лише мовленнєвих навичок, а й уміння користуватися новітніми технологіями для розвитку своїх мовних здібностей.

Об'єкт дослідження: процес формування мовленнєвої культури молодших школярів засобами інформаційних технологій.

Предмет дослідження: використання інформаційних технологій для формування мовленнєвої культури у молодших школярів.

Мета дослідження: дослідити ефективність застосування інформаційних технологій для формування мовленнєвої культури молодших школярів, а також визначити оптимальні методи використання цифрових засобів для розвитку мовних навичок у процесі початкового навчання. В рамках мети дослідження буде проаналізовано сучасний стан навчання мовленнєвій культурі за допомогою інформаційних технологій, з'ясовано вплив інноваційних засобів на розвиток мовленнєвих навичок учнів початкових класів та визначено переваги та недоліки використання таких засобів у навчальному процесі. Окрім того, у дослідженні буде висвітлено досвід застосування новітніх технологій у навчальних закладах та виявлено найбільш ефективні методи і техніки для досягнення позитивних результатів у формуванні мовленнєвої культури.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні аспекти формування мовленнєвої культури у молодших школярів.
2. Вивчити роль інформаційних технологій у розвитку мовленнєвих навичок дітей.
3. Дослідити сучасні інформаційно-комунікаційні технології, що використовуються для розвитку мовленнєвої культури.
4. Визначити ефективність застосування мультимедійних та цифрових засобів у процесі навчання мовленнєвій культурі.
5. Розробити методичні рекомендації для використання інформаційних технологій у процесі формування мовленнєвої культури молодших школярів.

Структура роботи. Робота складається з трьох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 56 - сторінок.

BEVEZETÉS

A téma relevanciája

A társadalom fejlődésének modern körülményei között, amikor az információs technológiák központi helyet foglalnak el az oktatási folyamatban, az általános iskolások beszédkultúrájának kialakításának kérdése rendkívül aktuálissá válik. A beszédkultúra ismerete az élet bármely területén a sikeres kommunikáció alapja, és ebben a tanulás kezdeti szakasza kulcsszerepet játszik. Az általános iskolások beszédkultúrája nemcsak a nyelvtani helyességre terjed ki, hanem arra is, hogy képesek legyenek hatékonyan kifejezni gondolataikat, a kommunikációs helyzetnek megfelelően használni a megfelelő nyelvi eszközöket, valamint ismerjék az etikettet és a kulturális hagyományokat. Az általános iskolai tanulók beszédkultúrájának javítása fontos összetevője általános fejlődésüknek és a továbbtanulásra való felkészülésüknek.

Az információs technológia új lehetőségeket nyit a tanulási folyamat javítására és a tanulók nyelvi készségeinek fejlesztésére. Lehetővé teszi a modern digitális eszközök integrálását, amelyek felkelti az érdeklődést a nyelvtanulás iránt, hozzáférhetőbbé, interaktívabbá és érdekesebbé teszi a tanulást. A számítógépes programok, interaktív platformok és multimédiás források használata nemcsak a nyelvtanulás szintjét javíthatja jelentősen, hanem hozzájárulhat a tanulók kreatív képességeinek fejlődéséhez is. Fontos azonban megjegyezni, hogy ahhoz, hogy a beszédkultúra kialakításában magas eredményeket érjünk el, az információs technológiákat megfelelően kell integrálni a tanulási folyamatba, figyelembe véve a diákok életkori sajátosságait és az általános iskolai oktatás sajátosságait.

Ennek fényében nemcsak az információs technológiák szerepének tanulmányozása fontos az általános iskolások beszédkultúrájának kialakításában, hanem az oktatási folyamatban való alkalmazásuk leghatékonyabb módszereinek és eszközeinek meghatározása is. Ezt a kérdést részletesen meg kell vizsgálni annak érdekében, hogy a tanulók ne csak a nyelvi készségeiket fejlesszék, hanem azt is, hogy a legmodernebb technológiákat a nyelvi képességeik fejlesztésére használják.

A kutatás tárgya: az alsó tagozatos tanulók beszédkultúrájának információs technológiák segítségével történő alakításának folyamata. A vizsgálat tárgya: az információs technológiák használata az általános iskolások beszédkultúrájának kialakításában. A tanulmány célja: az információs technológiák használatának hatékonyságának vizsgálata az általános iskolások beszédkultúrájának kialakításában, valamint a digitális eszközök használatának optimális módszereinek meghatározása a nyelvi készségek fejlesztésére az általános iskolai oktatás folyamatában. A tanulmány célja, hogy elemezze a beszédkultúra információs technológiák

segítségével történő oktatásának jelenlegi helyzetét, hogy megállapítsa az innovatív eszközök hatását az általános iskolások beszédképességeinek fejlesztésére, valamint hogy meghatározza az ilyen eszközök oktatási folyamatban való használatának előnyeit és hátrányait. Ezen túlmenően a tanulmány rávilágít a legújabb technológiák oktatási intézményekben való alkalmazásának tapasztalataira, és azonosítja a beszédkultúra kialakításában pozitív eredmények eléréséhez szükséges leghatékonyabb módszereket és technikákat.

A tanulmány célkitűzései:

1. Az általános iskolások beszédkultúrájának kialakulásának elméleti szempontjainak elemzése.
2. Az információs technológiák szerepének vizsgálata a gyermekek beszédképességének fejlődésében.
3. A beszédkultúra fejlesztésére használt modern információs és kommunikációs technológiák tanulmányozása.
4. Meghatározni a multimédia és a digitális eszközök használatának hatékonyságát a beszédkultúra tanításának folyamatában.
5. Módszertani ajánlások kidolgozása az információs technológiák használatára az általános iskolások beszédkultúrájának kialakítási folyamatában.

A munka felépítése. A munka három szakaszból, hat alfejezetből, következtetésekből és a hivatkozások jegyzékéből áll. A munka teljes terjedelme 56 oldal.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Поняття мовленнєвої культури та її значення в початковій освіті

Мовленнєва культура – це складне і багатогранне явище, яке відображає рівень володіння мовою, її правильність та виразність, а також здатність до ефективної комунікації в різних соціальних ситуаціях. Для молодших школярів, які тільки починають оволодівати основами мовлення, формування мовленнєвої культури є надзвичайно важливим, оскільки це не лише забезпечує успішне засвоєння навчальних матеріалів, а й впливає на загальний розвиток дитини, її соціалізацію та інтеграцію в суспільство. Поняття мовленнєвої культури охоплює систему норм і правил, які регулюють правильне використання мови в різних комунікативних ситуаціях. У початковій школі формування мовленнєвої культури є однією з ключових задач, оскільки воно сприяє не тільки розвитку мовленнєвих здібностей, але й морально-етичних якостей учнів.

Однією з основних характеристик мовленнєвої культури є її нормативність, що передбачає відповідність мовлення літературним нормам. Молодші школярі знаходяться на початковому етапі розвитку свого мовленнєвого апарату, тому важливо, щоб вони засвоювали правильні мовленнєві зразки, які будуть служити основою їхньої комунікації у подальшому житті. У цьому контексті мовленнєва культура не тільки означає володіння правильною вимовою та граматикою, а й включає такі аспекти, як багатство лексичного запасу, інтонаційна виразність, вміння використовувати різні стилі мовлення залежно від ситуації. Формування цих навичок у молодших школярів здійснюється в процесі навчання, де важливу роль відіграють як вчителі, так і інформаційні технології, що є новим, але важливим інструментом у сучасній початковій освіті [2].

Значення мовленнєвої культури для молодших школярів полягає у тому, що вона сприяє формуванню навичок взаємодії з однолітками та дорослими, що є ключовим аспектом соціалізації. Діти, які володіють розвинутою мовленнєвою культурою, легше встановлюють контакти, швидше адаптуються до нових умов, краще виражають свої думки та емоції. У сучасному світі, де інформаційні технології активно використовуються в освітньому процесі, мовленнєва культура набуває нових значень. З одного боку, технології полегшують доступ до інформації та допомагають учням засвоювати нові мовленнєві зразки. З іншого боку, вони також ставлять перед вчителями нові виклики, оскільки

необхідно навчити дітей не лише правильно використовувати технології, а й критично сприймати інформацію, яка надходить через різні канали комунікації.

Окрім нормативності, важливим аспектом мовленнєвої культури є її комунікативна функція. Це означає, що мова повинна бути не лише правильною, але й зрозумілою для інших. Важливо навчити молодших школярів будувати свої висловлювання таким чином, щоб вони були зрозумілими співрозмовникам, незалежно від того, чи це однолітки, чи дорослі. Саме на цьому етапі формується вміння враховувати особливості спілкування в різних ситуаціях: у школі, вдома, на вулиці. У цьому контексті важливим стає не лише граматична правильність, але й адекватність вибору мовленнєвих засобів у тій чи іншій ситуації. Вчителі початкової школи мають допомагати учням розвивати ці навички, створюючи умови для різноманітних комунікативних практик, а використання інформаційних технологій може зробити цей процес цікавішим і ефективнішим [1].

Крім того, мовленнєва культура включає в себе емоційний компонент, оскільки мова є не лише засобом передачі інформації, а й інструментом вираження почуттів та емоцій. У молодшому шкільному віці діти починають активно використовувати мову для того, щоб висловлювати свої емоції та переживання. Це є важливим етапом їхнього особистісного розвитку. Важливо, щоб вчителі допомагали учням усвідомлювати, як за допомогою мови можна коректно виражати свої емоції, не ображаючи інших. Використання інформаційних технологій може сприяти цьому процесу, оскільки сучасні засоби навчання дозволяють створювати інтерактивні завдання, які спрямовані на розвиток емоційного інтелекту учнів.

Особливу увагу варто звернути на роль мовленнєвої культури у навчальному процесі. Володіння мовленнєвою культурою дозволяє учням краще засвоювати навчальний матеріал, оскільки правильне та виразне мовлення сприяє кращому розумінню текстів, виконанню завдань та участі у дискусіях. Крім того, мовленнєва культура допомагає учням розвивати критичне мислення, оскільки вони вчаться не тільки сприймати інформацію, а й аналізувати її, висловлювати свої думки та аргументувати свою позицію. У цьому контексті інформаційні технології можуть стати ефективним інструментом для розвитку цих навичок, адже вони дозволяють учням працювати з різними видами текстів та медіа, що розширює їхній мовленнєвий досвід [3].

Нарешті, мовленнєва культура має велике значення для формування особистості учня, оскільки мова є важливим елементом ідентичності. Через мову діти усвідомлюють себе як частину суспільства, вони вчаться взаємодіяти з іншими, висловлювати свої думки, переконання та погляди. У цьому контексті мовленнєва культура стає інструментом не лише комунікації, але й самовираження. Важливо, щоб вчителі створювали умови для розвитку цієї самовиражальної функції мови, а інформаційні технології можуть допомогти в цьому,

надаючи учням нові можливості для творчого вираження через тексти, презентації та інші медіаформи.

Таблиця 1.1 відображає основні складові мовленнєвої культури, що важливі для ефективної комунікації та розвитку мовленнєвих навичок у початковій школі. Вона включає такі компоненти, як правильність, багатство мови, виразність, доречність, емоційність та стилістичне багатство.

Таблиця 1.1

Компоненти мовленнєвої культури молодших школярів

Компонент	Опис
Правильність	Дотримання мовних норм: граматики, орфографії, пунктуації та вимови.
Багатство мови	Використання різноманітного лексичного запасу для точного вираження думок.
Виразність	Інтонаційна чіткість та емоційна насиченість мовлення, що допомагає краще передати зміст.
Доречність	Вміння використовувати мову відповідно до ситуації, адресата та умов спілкування.
Емоційність	Здатність мовлення передавати почуття та емоції, що робить його живим та впливовим.
Стилістичне багатство	Вміння використовувати різні стилі мовлення (науковий, розмовний, публіцистичний тощо).

Мовленнєва культура є одним із ключових аспектів у формуванні особистості дитини, особливо на етапі початкової освіти, коли закладаються основи її комунікативних здібностей. Важливість цього елементу важко переоцінити, адже саме через мову дитина навчається виражати свої думки, почуття, взаємодіяти з оточуючим світом. Формування мовленнєвої культури дозволяє дитині правильно використовувати мовні засоби для ефективного спілкування, що є необхідним для успішної соціалізації. Володіння мовою на високому рівні сприяє розвитку впевненості у собі, допомагає дитині швидше адаптуватися в нових колективах і ситуаціях [5].

Мовленнєва культура є основою для розвитку комунікативних навичок, які є надзвичайно важливими для соціальної адаптації школяра. Комунікативні здібності дозволяють дитині будувати якісні стосунки з однолітками, вчителями та іншими дорослими. Якщо дитина володіє мовленнєвою культурою, вона здатна не тільки висловлювати свої думки чітко й адекватно, але й розуміти інших, що значно полегшує

процес спілкування і знижує ризики виникнення конфліктів. Соціальні відносини, побудовані на ефективному спілкуванні, є фундаментом успішної соціалізації дитини.

Крім того, мовленнєва культура допомагає дитині розвивати мислення, оскільки мовлення та мислення тісно пов'язані між собою. Уміння чітко й логічно висловлювати свої думки сприяє розвитку аналітичних здібностей і кращому розумінню навколишнього світу. Це також впливає на успіхи у навчанні, адже дитина, яка добре володіє мовою, має більше можливостей для розуміння і засвоєння нових знань, активної участі у навчальному процесі. Володіння мовленнєвою культурою дозволяє школярам ефективніше вчитися, що впливає на їхній загальний успіх у школі та поза нею.

Мовленнєва культура також сприяє розвитку емоційного інтелекту, адже правильне володіння мовою дає можливість дитині краще виражати власні емоції та розуміти почуття інших. Це формує вміння співчувати, розвиває толерантність та взаємоповагу. Важливо зазначити, що мовленнєва культура дозволяє дитині не лише адаптуватися до соціальних норм, але й активніше брати участь у соціальному житті, виявляючи лідерські якості та самостійність [4, с. 67-88].

В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій формування мовленнєвої культури набуває ще більшого значення. Використання інноваційних засобів навчання дає можливість дітям не тільки розширити свій мовний досвід, але й навчитися взаємодіяти з технологіями, що вимагає нових форм комунікації. Таким чином, мовленнєва культура стає не тільки інструментом соціалізації, але й важливим елементом цифрової грамотності.

Правильне та чітке мовлення сприяє формуванню логіки, оскільки дитина вчиться структурувати свої думки, будувати причинно-наслідкові зв'язки та послідовно виражати свої ідеї. Мовленнєва культура також розвиває абстрактне мислення, дозволяючи учням оперувати абстрактними поняттями, узагальнювати інформацію та робити висновки. Критичне мислення, яке необхідне для аналізу і оцінки інформації, також активно формується завдяки правильному мовленню. Коли дитина здатна чітко виразити свою думку, вона також вміє аналізувати, порівнювати та робити висновки, що підвищує її інтелектуальний рівень.

Мовленнєва культура не лише сприяє розвитку мислення, але й є важливим інструментом у соціальних взаємодіях. Правильне мовлення допомагає дитині ефективніше комунікувати з однолітками, вчителями та іншими дорослими, що є основою для формування соціальних зв'язків. Завдяки вмінню чітко та зрозуміло висловлювати свої думки, школярі розвивають навички співпраці та взаєморозуміння, які є ключовими для успішної соціалізації. Мовленнєва культура також допомагає дітям вирішувати конфлікти та досягати компромісів, оскільки вони вміють не тільки висловлювати свої потреби, але й

чути інших. Це розвиває навички емпатії та взаємоповаги, що сприяє створенню здорового соціального середовища в класі та поза ним [8, с. 47-48].

Ще одним важливим аспектом мовленнєвої культури є її вплив на успішність учнів у навчанні. Діти, які володіють високим рівнем мовленнєвої культури, краще засвоюють навчальний матеріал, оскільки можуть ефективніше обробляти інформацію та виражати свої думки під час виконання завдань. Вони вміють правильно формулювати питання та висновки, що полегшує процес навчання та підвищує академічні досягнення. Мовленнєва культура допомагає учням брати активну участь у навчальному процесі, бути залученими до дискусій та групових проєктів, що позитивно впливає на їхню успішність.

Мовленнєва культура є фундаментом для оволодіння всіма іншими шкільними предметами, оскільки саме через мову учні отримують і обробляють інформацію, необхідну для навчання. Без уміння чітко та правильно формулювати думки, учні не можуть повноцінно засвоїти матеріал з таких дисциплін, як математика, природознавство чи історія. Наприклад, у математиці важливо правильно висловлювати рішення задач, вміти аргументувати та пояснювати свої дії. Те ж саме стосується інших предметів, де точність і зрозумілість мовлення допомагають учням глибше усвідомлювати навчальний матеріал та розвивати інтелектуальні здібності. Отже, мовленнєва культура служить основою для розвитку загальних академічних навичок і є незамінною для успішного навчання.

Крім того, мовленнєва культура має безпосередній зв'язок з формуванням національної ідентичності, оскільки через мову дитина знайомиться з традиціями, культурою та історією свого народу. Рідна мова є важливим елементом національної самосвідомості, і виховання любові до неї в початковій школі сприяє формуванню патріотичних почуттів у дітей. Мовленнєва культура дозволяє учням відчувати себе частиною національної спільноти, зрозуміти свою приналежність до певної культури та народу. Вивчення мовленнєвих зразків, фольклору, казок та інших національних текстів допомагає школярам усвідомити цінність власної культурної спадщини [6].

Роль мовленнєвої культури у формуванні морально-етичних цінностей також є надзвичайно важливою, адже через мову діти засвоюють етичні норми та правила поведінки. Мовленнєві зразки, які дитина чує і використовує, формують її уявлення про добро і зло, про правильне і неправильне. Шляхом діалогів, обговорень та аналізу літературних творів діти засвоюють етичні поняття, такі як повага до інших, чесність, справедливість. Таким чином, мовленнєва культура не лише сприяє розвитку комунікативних навичок, але й допомагає дитині орієнтуватися у світі моральних цінностей, що є основою для її особистісного розвитку.

Мовленнєва культура також є важливим засобом для самовираження. Правильне мовлення дає учням можливість вільно виражати свої думки, почуття та емоції. Це допомагає не лише у навчанні, але й у побудові міжособистісних відносин. Діти, які володіють багатим словниковим запасом і навичками мовлення, легше виражають свої емоції, розуміють інших та краще контролюють власний емоційний стан. Завдяки цьому вони краще розуміють свої внутрішні переживання і можуть більш ефективно взаємодіяти з іншими людьми.

1.2. Психолого-педагогічні умови формування мовленнєвої культури в молодшому шкільному віці

Розвиток мовлення в молодшому шкільному віці (6-10 років) є важливою складовою загального психічного розвитку дитини. У цей період діти активно засвоюють мовні навички, що стає основою для їх подальшої навчальної та соціальної діяльності. Психологічні особливості дітей цього віку безпосередньо впливають на формування мовленнєвої культури, яка є однією з ключових умов успішної адаптації в школі та розвитку когнітивних здібностей. Вікові зміни, що відбуваються у сфері мовлення, тісно пов'язані з загальним психічним розвитком, зокрема зі становленням уваги, пам'яті, мислення і уяви.

Діти 6-10 років зазвичай мають високу мовленнєву активність, але їх мовленнєві навички ще не сформовані остаточно. Це період, коли відбувається активне засвоєння граматичних і синтаксичних структур рідної мови, а також збільшення словникового запасу. Однак мовлення молодших школярів характеризується певною несформованістю, яка проявляється у невпевненості використання нових слів, порушеннях граматичної будови речень та недосконалості у висловлюванні думок. Це вимагає спеціальних психолого-педагогічних умов для стимулювання мовленнєвого розвитку дітей [7].

Однією з важливих психологічних особливостей молодшого шкільного віку є поступове формування внутрішнього мовлення, яке починає відігравати важливу роль у регуляції діяльності дитини. Якщо в дошкільному віці дитина частіше використовувала зовнішнє мовлення для вирішення завдань, то в початковій школі внутрішнє мовлення стає інструментом для обдумування і планування дій. Це допомагає дитині розвивати самоконтроль, а також впливає на здатність будувати зв'язні, логічні висловлювання.

Крім того, в цьому віці діти активно починають засвоювати правила граматики і синтаксису, що дозволяє їм будувати складніші мовленнєві конструкції. Водночас цей процес не завжди проходить безпомилково. Діти часто допускають граматичні помилки або змішують форми слів, що є природною частиною процесу навчання. Учителі повинні

враховувати ці психологічні особливості, надаючи дітям можливість практикувати мовлення в різних контекстах, щоб зменшити кількість помилок і підвищити рівень мовленнєвої культури.

Розвиток мовлення молодших школярів також тісно пов'язаний із розширенням їхнього соціального досвіду. У школі діти починають спілкуватися не тільки з дорослими, але й з однолітками, що стимулює їх до активного використання мовлення. Це сприяє розвитку комунікативних навичок, вмінню правильно будувати висловлювання в залежності від ситуації і співрозмовника. Важливу роль у цьому процесі відіграє вчитель, який повинен створювати умови для відкритого діалогу і мовленнєвої активності на уроках.

Також, у молодшому шкільному віці починається активне освоєння письмової форми мовлення, що є ще одним важливим аспектом розвитку мовленнєвої культури. Письмове мовлення дозволяє дітям краще структурувати свої думки, а також закріплювати граматичні та лексичні правила, які вони засвоюють на уроках. Це вимагає від учителя систематичного підходу до навчання письма, щоб уникнути формування негативних мовленнєвих звичок.

Окрім того, варто звернути увагу на те, що діти цього віку часто схильні до наслідування дорослих, особливо в мовленнєвій діяльності. Тому важливо, щоб педагоги та батьки були прикладом культурного, грамотного мовлення, яке діти будуть намагатися відтворити. Це може стати додатковим стимулом для розвитку мовленнєвої культури в молодшому шкільному віці [10].

Емоційний комфорт на уроках відіграє важливу роль у розвитку мовлення молодших школярів. Створення сприятливої психологічної атмосфери є необхідною умовою для формування мовленнєвої культури, оскільки без емоційного підкріплення та відчуття безпеки учні не можуть ефективно засвоювати знання. Коли діти відчувають себе спокійно та впевнено, вони здатні активно брати участь у мовленнєвій діяльності, без страху зробити помилку або зазнати критики. У свою чергу, мовленнєва активність на уроках є ключовим чинником для розвитку вмінь і навичок комунікації, що робить емоційний комфорт ще більш важливим аспектом у навчальному процесі.

Психологічна атмосфера, яка сприяє емоційному комфорту, включає в себе не тільки взаємини між учнями та вчителем, але й атмосферу серед однолітків. Важливо, щоб кожен учень відчував підтримку та прийняття з боку своїх однокласників. Якщо дитина боїться висловлювати свою думку через можливу критику або нерозуміння, це може суттєво вплинути на її бажання брати участь у комунікативних процесах. Тому створення групової згуртованості та взаємоповаги в класі є важливим завданням для педагога, який прагне розвивати мовленнєві навички своїх учнів.

Емоційний комфорт також забезпечується через доброзичливе ставлення вчителя до кожного учня. Коли діти відчувають, що їхній вчитель зацікавлений у їхньому успіху та готовий допомогти у разі виникнення труднощів, вони стають більш відкритими до нових знань. Важливо, щоб педагог створював на уроках ситуації успіху, у яких кожен учень мав можливість проявити себе та отримати позитивний зворотний зв'язок. Це підвищує рівень самооцінки та сприяє розвитку впевненості у власних мовленнєвих можливостях, що є необхідною умовою для успішного навчання [9].

Також важливу роль відіграє підтримка емоційного стану дитини через організацію діяльності на уроках. Вчитель може використовувати різні ігрові та інтерактивні форми роботи, що сприяють створенню позитивної атмосфери та активізують мовленнєву діяльність учнів. Дітям молодшого шкільного віку особливо важливо відчувати, що навчання може бути цікавим і захоплюючим, що також сприяє розвитку мовлення. Інтерактивні технології, що включають використання мультимедіа та інших засобів, допомагають створювати ці умови та підтримують емоційний комфорт на уроках.

Крім того, емоційний комфорт впливає на рівень мовленнєвих досягнень, оскільки у стані стресу або емоційної напруги діти часто відчувають труднощі з формулюванням власних думок і висловлювань. Напружена атмосфера на уроках може призвести до блокування мовленнєвої активності, коли дитина перестає бути відкритою для спілкування та обміну інформацією. З іншого боку, в умовах позитивного емоційного фону учні більш охоче спілкуються, висловлюють свої думки, задають запитання, що значно стимулює їх мовленнєвий розвиток.

Сприятлива психологічна атмосфера на уроках також забезпечує підтримку у формуванні мовленнєвої культури через постійний діалог між учнями та вчителем. Цей діалог має будуватися на взаємоповазі, відкритості та довірі. Учні повинні відчувати, що їхні думки та ідеї цінують, навіть якщо вони не завжди є правильними з точки зору граматики або синтаксису. Такий підхід дозволяє дітям вільніше експериментувати з мовою, не боячись критики, що сприяє формуванню впевненості у власних мовленнєвих здібностях.

Окрім того, емоційний комфорт сприяє розвитку мовленнєвої творчості, коли учні вільно використовують мовні засоби для вираження своїх почуттів, думок та емоцій. Уроки, на яких учні мають можливість виразити себе у різних формах мовленнєвої діяльності — чи то у формі діалогів, розповідей чи обговорень, — сприяють глибшому усвідомленню мовленнєвих норм і правил. У такій атмосфері діти здатні краще засвоювати новий лексичний і граматичний матеріал, що підвищує їхню мовленнєву культуру [11].

Мотивація до спілкування і навчання є важливим фактором у формуванні мовленнєвої культури молодших школярів. На цьому етапі розвитку діти не завжди усвідомлюють важливість правильного мовлення, тому роль вчителя полягає у тому, щоб заохотити учнів до використання літературної мови не лише на уроках, але й у повсякденному житті. Педагог має створювати такі умови, в яких діти будуть мотивовані спілкуватися правильно та вільно. Звісно, для цього потрібна систематична робота, що передбачає використання різних методів стимулювання мовленнєвої активності школярів.

Одним із важливих аспектів мотивації є надання дітям можливості виразити себе. Молодші школярі часто намагаються наслідувати авторитетних осіб, таких як вчитель, тому, коли педагог демонструє взірцеві мовні зразки, діти прагнуть повторювати та наслідувати його мовлення. Вчителю необхідно враховувати цю особливість і використовувати її для стимулювання інтересу до мовленнєвої діяльності. Діти повинні бачити реальні приклади, коли правильне мовлення допомагає досягати успіху, бути зрозумілим і отримувати підтримку від однолітків і дорослих.

Ще одним важливим чинником є використання ігрових та інтерактивних методів навчання. Уроки, що проходять у формі гри або включають елементи змагання, значно активізують мовленнєву діяльність школярів. Коли учні беруть участь у різноманітних рольових іграх, дискусіях або дебатах, вони не тільки навчаються правильно формулювати свої думки, але й отримують задоволення від процесу навчання. Важливо, щоб вчитель не лише контролював процес гри, але й заохочував дітей до використання правильних мовних конструкцій під час таких активностей. Це не лише допомагає засвоювати нові знання, але й формує позитивну мотивацію до мовленнєвої діяльності [13].

Крім того, вчитель може використовувати заохочення у вигляді позитивного зворотного зв'язку, коли учні демонструють правильне мовлення. Похвала, грамоти або символічні нагороди можуть значно підвищити мотивацію дітей до подальшої роботи над своїм мовленням. Дітям важливо отримувати визнання за свої зусилля, що зміцнює їх впевненість у власних можливостях. Водночас слід уникати надмірної критики або осуду за помилки, оскільки це може знизити бажання дітей спілкуватися та брати участь у мовленнєвій діяльності.

Позанавчальні ситуації також є важливим полем для стимулювання правильного мовлення. Вчитель може організовувати різноманітні позашкільні заходи, наприклад, екскурсії, творчі вечори або театральні вистави, під час яких діти мають можливість застосовувати свої мовні навички у неформальній атмосфері. Такі заходи не тільки сприяють практичному застосуванню здобутих на уроках знань, але й зміцнюють бажання дітей використовувати правильну мову у повсякденному спілкуванні.

Ігрові форми навчання відіграють важливу роль у розвитку мовленнєвих навичок молодших школярів, оскільки вони дозволяють дітям активно залучатися до процесу навчання через спілкування. На цьому етапі розвитку діти мають високий рівень емоційної сприйнятливості, тому ігри, що поєднують навчальні та розвиваючі елементи, стають ідеальним інструментом для формування мовленнєвих навичок. Ігри не лише стимулюють інтерес до навчання, але й створюють сприятливу атмосферу для розвитку комунікативних здібностей, сприяючи розвитку таких аспектів мовлення, як правильне використання лексики, граматики, виразності та інтонації [12].

Один із головних аспектів використання ігор у навчанні – це активна участь учнів у різноманітних мовленнєвих ситуаціях. За допомогою ігор діти можуть занурюватися в різноманітні ролі та сценарії, що стимулює їх до активного застосування мовних конструкцій у реальних комунікативних ситуаціях. Це, в свою чергу, дозволяє не лише закріпити теоретичні знання, а й підвищити рівень мовленнєвої компетенції, оскільки діти змушені обирати правильні мовні засоби для вираження своїх думок у різних контекстах.

Ігри також сприяють розвитку креативності та уяви дітей, адже вони змушують школярів придумувати нові історії, вигадувати діалоги та створювати різноманітні ситуації. Це сприяє не лише розвитку мовлення, а й формуванню критичного мислення, адже діти повинні аналізувати ситуацію і підбирати найвідповідніші слова для комунікації. Важливим є і те, що в процесі гри учні не лише навчаються правильному мовленню, а й вчать ефективно слухати інших, адже в кожній грі важливе активне сприймання мовленнєвого партнерства.

Ігрові форми навчання також мають великий потенціал у розвитку соціальних навичок дітей. У процесі групових ігор учні навчаються взаємодіяти один з одним, працювати в команді, висловлювати свою думку і аргументувати свої позиції. Це важливо для формування не лише мовленнєвої, а й соціальної компетенції. Особливо це стосується таких ігор, як драматизація, рольові ігри, де діти змушені брати на себе певні соціальні ролі та вирішувати завдання, що виникають у межах цих ролей.

Таблиця 1.2 містить спеціально розроблені вправи для формування навичок слухання, говоріння, читання і письма. Вправи спрямовані на розвиток мовленнєвих здібностей учнів через активне спілкування та взаємодію в навчальному процесі [15].

Таблиця 1.2

Навчальні завдання на розвиток комунікативних навичок молодших школярів

Тип навички	Завдання для розвитку навички	Опис завдання	Ціль завдання
Слухання	Вправа "Додай слово"	Педагог читає речення з пропусками, учні повинні прослухати і вгадати пропущене слово за змістом.	Розвиток уміння слухати і розуміти інформацію, формування уважності до деталей.
Слухання	Вправа "Слухай і виконуй"	Діти слухають інструкції педагога, наприклад, «підніми праву руку», «покажи на малюнок», і виконують їх.	Розвиток слухового сприймання та здатності виконувати завдання за усними інструкціями.
Говоріння	Вправа "Розповідай історію"	Діти повинні на основі малюнка або заданої теми розповісти коротку історію, використовуючи правильну граматику і структуру речень.	Розвиток мовленнєвої виразності, здатність будувати логічні зв'язки між подіями.
Говоріння	Вправа "Опис предмета"	Учням дається предмет (наприклад, фрукт), і вони повинні описати його словами (колір, форма, смак і т. д.).	Розвиток словникового запасу, уміння точно та чітко описувати предмети.
Читання	Вправа "Прочитай і запитай"	Учні читають текст і після цього задають питання один одному за змістом прочитаного.	Розвиток уміння виділяти основні ідеї тексту, а також формування навичок запитування та відповіді.
Читання	Вправа "Читання з інтерпретацією"	Учні читають уривок з твору та після цього повинні пояснити його	Розвиток аналітичного мислення, здатність інтерпретувати

		зміст своїми словами, зокрема зазначити головну думку.	прочитане, розширення лексичного запасу.
Письмо	Вправа "Напиши листа"	Діти пишуть лист другу або рідним, розповідаючи про події дня або висловлюючи свої думки.	Розвиток письмового мовлення, здатність правильно будувати текст, формувати логічні зв'язки.
Письмо	Вправа "Доповни текст"	Учням дається неповний текст (наприклад, казка чи опис) з пропусками, і вони повинні доповнити його, використовуючи правильну граматику та лексичні одиниці.	Розвиток грамотності, вміння правильно використовувати лексичні та граматичні конструкції в письмовій формі.
Загальна комунікація	Вправа "Обговорення теми"	Учні розбиваються на групи і обговорюють певну тему (наприклад, улюблений сезон або домашні улюбленці), дотримуючись правил етикету при спілкуванні.	Розвиток уміння висловлювати свою думку, слухати інших, взаємодіяти в групі, дотримуватися правил комунікації.

Індивідуальний підхід до учнів є одним із основних принципів сучасного навчального процесу. Врахування мовленнєвого рівня кожної дитини та її особистісних особливостей відіграє ключову роль у формуванні мовленнєвої культури молодших школярів. Кожна дитина розвивається в своєму темпі, і тому педагог має враховувати ці особливості, створюючи сприятливі умови для розвитку мовленнєвих навичок. Індивідуалізація навчання дозволяє максимально адаптувати навчальний процес до потреб учня, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку комунікативних здібностей [14].

Особливості мовленнєвого розвитку дітей різного віку можуть суттєво відрізнятися, тому важливо визначити рівень мовленнєвої компетенції кожного учня на початковому етапі навчання. Це дозволяє виявити сильні та слабкі сторони дитини, щоб педагог міг спланувати відповідні завдання, які сприятимуть розвитку тих аспектів мовлення, які потребують покращення. Наприклад, одна дитина може мати добре розвинену здатність до слухання та

сприймання мовлення, але мати труднощі з формулюванням власних думок. Інша дитина, навпаки, може мати певні проблеми з усвідомленням сказаного, але чудово виражати свої ідеї. У таких випадках важливо не лише коригувати рівень знань, але й створювати умови для розвитку інтелектуальної та емоційної сфери учня.

Урахування індивідуальних особливостей кожної дитини дозволяє педагогу впроваджувати різноманітні методи та прийоми для ефективного навчання. Наприклад, для дитини, яка має високий рівень мовленнєвої активності, можна використовувати більше інтерактивних вправ, що сприяють розвитку виразності та багатства мовлення. Для учнів, які мають труднощі з мовленням або низький рівень розвитку мовленнєвих навичок, доцільно застосовувати завдання, які будуть відповідати їхнім інтелектуальним можливостям і поступово розширювати їхній словниковий запас.

Індивідуальний підхід також передбачає врахування психологічних особливостей дітей. Наприклад, деякі учні можуть бути сором'язливими і потребують більше часу та підтримки для того, щоб вільно спілкуватися в групі, тоді як інші можуть бути дуже активними і потребувати корекції своєї поведінки під час спілкування. Враховуючи ці психологічні фактори, педагог може створити атмосферу довіри та підтримки, що допомагає дітям подолати бар'єри для вільного самовираження. Важливо не тільки навчити дітей правильно користуватися мовою, але й сформувати в них упевненість у своїх мовленнєвих здібностях.

РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ

2.1. Інформаційні технології як інструмент для розвитку мовленнєвих навичок

Інформаційні технології (ІТ) стали важливим елементом сучасного освітнього процесу, який швидко змінюється під впливом нових технологій та інструментів. Вони займають центральне місце у всіх сферах навчання і здобуття знань. Одна з найбільш важливих складових освітнього процесу — це розвиток мовленнєвих навичок у дітей, зокрема у молодших школярів. Мовленнєва культура є основою для розвитку комунікативних здібностей, а використання ІТ у навчанні може значно підвищити ефективність цього процесу. Сучасні технології дають можливість не тільки зробити навчання більш доступним, але й значно розширити можливості для розвитку дітей, зокрема в аспекті мовлення.

Одним із найбільших досягнень ІТ у навчанні є забезпечення інтерактивного підходу до викладання. В традиційному навчальному процесі мовленнєвого розвитку, в основному використовувалися лише аудиторні та книжкові ресурси. Однак сьогодні, за допомогою інтерактивних технологій, школярі мають можливість вчитися за допомогою відеоуроків, комп'ютерних програм та онлайн-курсів. Це дає можливість кожному учню підібрати темп навчання та спосіб, який буде найбільш ефективним для його сприйняття інформації. Інтерактивні технології дозволяють не лише сприймати матеріал, але й активно працювати з ним, що суттєво підвищує рівень усвідомленого засвоєння знань [18, с. 81-86].

Одним із головних аспектів використання ІТ у розвитку мовленнєвих навичок є можливість створення та використання мультимедійних матеріалів. Завдяки відео, аудіо та анімаціям, учні мають можливість бачити і чути приклади правильного мовлення, що дозволяє значно покращити їхні навички. Візуальні й слухові стимули активізують різні види пам'яті, що дає змогу дітям краще запам'ятовувати та відтворювати мовні конструкції. Крім того, на екранах комп'ютерів можна створювати інтерактивні вправи, які дозволяють учням на практиці закріплювати нові мовленнєві навички, працюючи з текстами, що відповідають рівню їх знань.

Сучасні технології дозволяють застосовувати різноманітні методи навчання, включаючи гейміфікацію. Цей підхід допомагає створювати навчальні ігри, що заохочують дітей до розвитку мовлення в цікавій та захоплюючій формі. Ігри можуть бути спрямовані на вивчення нових слів, розвитку граматичних навичок, покращення вимови. Ігрові завдання можуть бути побудовані таким чином, щоб учні виконували їх у вигляді змагань

або завдань, що стимулює їх до участі в процесі навчання, робить його більш мотивуючим і захоплюючим. Це особливо важливо для молодших школярів, адже такий підхід до навчання сприяє розвитку не лише мовленнєвих, але й загальних когнітивних здібностей [16].

Інтернет ресурси та платформи для навчання — ще один важливий аспект використання ІТ в освіті. Завдяки безмежному доступу до інформації через Інтернет, учні можуть працювати з різноманітними джерелами, що дозволяє їм розширювати свої знання, знаходити приклади правильного мовлення з усього світу, вдосконалювати свої навички. Вебсайти та мобільні додатки для розвитку мовленнєвих навичок пропонують численні інтерактивні вправи, відео- та аудіоматеріали, тестування, що дає змогу школярам самостійно працювати над своїм розвитком, не обмежуючись лише традиційними методами навчання. Таким чином, ІТ забезпечують безперервний доступ до знань та навчальних матеріалів, що є великою перевагою в порівнянні з обмеженими ресурсами класичних підручників.

Сучасні технології також дозволяють створювати персоналізовані навчальні програми, адаптуючи їх під індивідуальні потреби кожного учня. Це особливо важливо для молодших школярів, які можуть мати різний рівень розвитку мовленнєвих навичок. За допомогою ІТ можна розробити спеціалізовані курси та програми, які враховують індивідуальні особливості та потреби кожного учня, зокрема його темп навчання, рівень мовленнєвих навичок, інтереси та схильності. Це дозволяє значно підвищити ефективність процесу навчання, даючи кожному учню можливість розвиватися в комфортному для нього режимі.

Однією з важливих переваг ІТ є можливість застосування автоматизованих систем для оцінки мовленнєвих навичок. Комп'ютерні програми можуть здійснювати автоматичну перевірку мовленнєвих вправ, надаючи учням миттєвий зворотний зв'язок. Таке оцінювання допомагає виявляти сильні та слабкі сторони учня в його мовленнєвих навичках і коригувати процес навчання. Зокрема, це стосується розвитку таких важливих аспектів мовлення, як граматики, лексики, вимова, а також інтеграція усного та писемного мовлення. Використання ІТ у навчанні дозволяє зберігати об'єктивність та точність оцінок, що важливо для подальшого коригування навчального процесу [19].

Інтерактивні платформи для вивчення мов є важливим інструментом у сучасному освітньому процесі, особливо для молодших школярів. Ці ресурси допомагають не тільки зробити навчання більш цікавим і доступним, але й значно підвищують ефективність розвитку мовленнєвих навичок. Вони забезпечують учням можливість працювати з різноманітними вправами, тестами та іграми, що сприяють розвитку лексичних,

граматичних і фонетичних навичок у захоплюючій і інтерактивній формі. Однією з головних переваг таких платформ є те, що вони можуть адаптуватися до рівня знань кожного учня, даючи змогу досягати кращих результатів у процесі навчання.

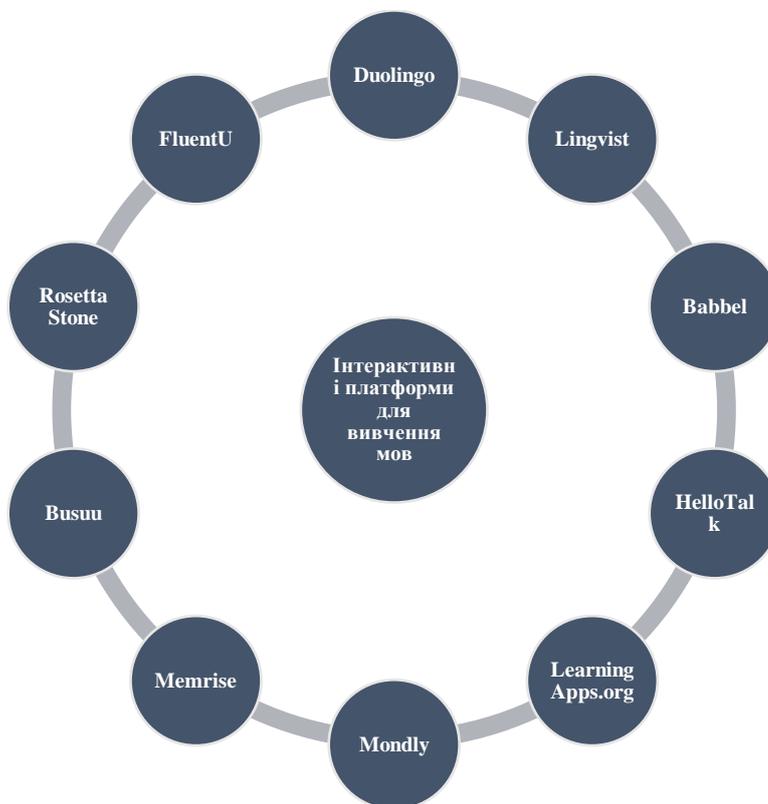

Рисунок 2.1. Інтерактивні платформи для вивчення мов

Один із найпопулярніших онлайн-ресурсів для вивчення мов — це платформа Duolingo. Цей сервіс пропонує різноманітні вправи для розвитку всіх аспектів мовлення: від лексики до граматики. Для молодших школярів Duolingo має зручний інтерфейс, який використовує яскраві ілюстрації та елементи гейміфікації, що допомагає дітям зберігати увагу і мотивує їх до навчання. Платформа також інтегрує завдання для практики вимови, що дає можливість удосконалювати фонетичні навички. Система оцінок і бонусів дозволяє учням бачити свої досягнення і підтримує їх у процесі навчання. Це особливо важливо для молодших школярів, оскільки вони часто втрачають інтерес до навчання, якщо не отримують належної мотивації [20].

Ще однією популярною платформою є Lingvist, яка пропонує інтерактивні вправи для розвитку лексичних навичок. Вона спеціалізується на швидкому вивченні слів і фраз, використовуючи адаптивний підхід до навчання. Цей ресурс автоматично регулює складність завдань, залежно від того, як швидко учень засвоює матеріал. Завдяки цьому

можна значно підвищити ефективність навчання лексики, оскільки платформи вдається враховувати індивідуальні особливості кожного учня. Для молодших школярів Lingvist може бути корисним для поступового введення нових слів і фраз, а також для повторення вивченого матеріалу, що сприяє закріпленню знань.

Для розвитку граматичних навичок учні можуть використовувати платформу Babbel, яка спеціалізується на навчанні граматики за допомогою інтерактивних вправ. Babbel має у своєму арсеналі курси, що дозволяють вивчати правила граматики в контексті реальних ситуацій, а не лише через теоретичні правила. Це дуже важливо для молодших школярів, оскільки допомагає їм краще зрозуміти, як саме застосовуються граматичні конструкції в реальному мовленні. Наприклад, завдання з вибору правильних форм дієслів або правильної побудови речень дозволяють учням автоматично засвоювати правила граматики, працюючи з прикладами, які легко адаптуються до їхнього рівня знань [19].

Іншою корисною платформою є HelloTalk, яка допомагає школярам удосконалювати мовленнєві навички через спілкування з носіями мови. HelloTalk — це соціальна мережа для мовного обміну, де учні можуть спілкуватися з людьми з інших країн, практикуючи мову в реальних ситуаціях. Платформа також дозволяє отримувати коментарі від носіїв мови, що дає можливість коригувати помилки в реальному часі. Це дуже важливо для розвитку фонетичних навичок, оскільки слухання і повторення правильної вимови є невід'ємною частиною процесу навчання. Для молодших школярів HelloTalk може бути корисним для розвитку розмовної мови та вдосконалення навичок вимови через живе спілкування.

Що стосується електронних підручників, то вони є важливим доповненням до інтерактивних платформ, оскільки дозволяють структурувати навчальний матеріал і використовувати його у зручному форматі. Наприклад, підручники з вивчення мов на платформі LearningApps.org дозволяють створювати інтерактивні вправи, що допомагають закріплювати лексичні та граматичні навички. Вчителі можуть використовувати ці підручники для створення завдань, що дозволяють дітям працювати з різними мовними явищами, вивчаючи нові слова, фрази та граматичні конструкції.

Окрім того, електронні підручники дають змогу інтегрувати різні методи навчання, наприклад, тестування, практичні завдання, ілюстрації та відео, що робить процес вивчення мови більш різноманітним і цікавим. Це особливо важливо для молодших школярів, оскільки такий підхід дозволяє утримувати їхню увагу та стимулює до більш активного засвоєння матеріалу. Вони можуть працювати з різноманітними типами вправ: від завдань на вибір правильного слова до творчих завдань на побудову речень, що сприяє розвитку не тільки лексики, але й граматики та фонетики.

Мобільні додатки також стали важливим інструментом для розвитку мовленнєвих навичок у дітей. Додатки на кшталт Mondly використовують елементи гейміфікації для навчання лексики, граматики та фонетики. Вони пропонують цікаві завдання, де учні мають виконувати вправи на час, змагатися з іншими користувачами або отримувати нагороди за досягнуті результати. Це створює додаткову мотивацію для учнів, адже вони можуть відчувати прогрес у навчанні та отримувати задоволення від процесу [22].

Розвиток аудіовізуального сприймання є важливим аспектом навчання мов, оскільки саме слухове сприймання та правильна вимова є основою для ефективної комунікації. Використання відео та аудіоматеріалів в освітньому процесі є одним з найефективніших способів розвитку цих навичок у молодших школярів. Відео та аудіо допомагають дітям не лише вивчати нові слова та фрази, але й відпрацьовувати вимову, інтонацію, акценти, що дуже важливо на ранніх етапах навчання мови.

Аудіовізуальні матеріали дозволяють школярам сприймати мову в реальних контекстах, що значно підвищує ефективність навчання. Наприклад, перегляд відео з носіями мови дозволяє дітям чути правильну вимову слів, фраз, а також розуміти, як мова використовується в реальних ситуаціях. Це дає змогу не тільки почути, як звучить мова, але й бачити невербальні елементи комунікації, такі як міміка, жести, що допомагає дітям краще розуміти значення висловлювань і встановлювати зв'язок між словами та їх значенням [21].

Аудіоматеріали також відіграють важливу роль у розвитку слухового сприймання. Завдяки їм учні можуть тренуватися в розпізнаванні звуків мови, інтонаційних змін та акцентів. Використання аудіозаписів із різними темами та ситуаціями дає можливість дітям звикати до різних темпів мовлення та акцентів. Це є важливим, оскільки на практиці учні будуть зустрічатися з різними способами вимови, і чим раніше вони ознайомляться з ними, тим легше їм буде сприймати мову в майбутньому.

Ще одним важливим аспектом є інтерактивні відео, які часто супроводжуються запитаннями, завданнями для слухання та перевіркою розуміння. Це дозволяє учням активно взаємодіяти з матеріалом, а не бути просто пасивними слухачами. Вони можуть намагатися повторити за диктором, порівнюючи свою вимову з ідеальною, що дозволяє коригувати помилки та працювати над точністю вимови.

Таблиця 2.1 містить опис мультимедійних програм, які допомагають дітям тренувати правильну вимову слів через слухання та повторення. Вона охоплює різні програми та додатки, які використовують інтерактивні методи для розвитку вимови та слухового сприймання.

Таблиця 2.1

Мультимедійні програми для тренування вимови

Назва програми	Опис	Особливості
Duolingo	Безкоштовна програма для вивчення мов, яка включає тренування вимови. Діти можуть слухати правильну вимову слів та повторювати їх.	Використовує ігрові елементи, заохочуючи дітей до активного повторення слів та фраз.
Rosetta Stone	Програма, яка фокусується на розвитку вимови через слухання та повторення. Вона використовує технологію розпізнавання голосу для перевірки вимови.	Висока точність перевірки вимови, допомагає уникати типових помилок, надає зворотний зв'язок.
Pronunciation Power	Програма, яка надає аудіоматеріали для тренування вимови англійських звуків. Має інтерактивні завдання, де можна порівнювати свою вимову з правильною.	Зручний інтерфейс для дітей, велика кількість вправ для різних рівнів.
Speechling	Мобільний додаток, який дозволяє дітям записувати свою вимову і отримувати зворотний зв'язок від носіїв мови.	Індивідуальний підхід, зворотний зв'язок від носіїв мови, можливість порівняти власну вимову з ідеальною.
Memrise	Програма, яка використовує аудіо та відео для тренування вимови. Діти слухають слова та фрази, а потім намагаються повторити їх.	Використовує реальні записи носіїв мови, що допомагає дітям звикнути до різних акцентів та інтонацій.
Google Translate	Хоча основною метою є переклад, програма також має функцію вимови слів. Діти можуть слухати правильну вимову та повторювати за нею.	Широка база мов, зручний інтерфейс, миттєвий доступ до вимови.
Babbel	Програма для вивчення мов, яка включає вправи на вимову з інтерактивними аудіо-завданнями.	Має спеціальні уроки для тренування правильного акценту і вимови.

	Вимова перевіряється за допомогою технології розпізнавання голосу.	
Pimsleur	Мобільна програма, яка зосереджена на слуховому сприйнятті та вимові. Використовує метод, який дозволяє користувачам чути та повторювати фрази.	Акцент на слуховому сприйманні, рекомендується для дітей старшого віку для тренування акцентів.

Комп'ютерні ігри стають важливим інструментом у розвитку мовленнєвих навичок у молодших школярів, оскільки вони створюють інтерактивне та захоплююче середовище для навчання. Ігри дозволяють дітям практикувати мову в природних умовах, використовуючи її для досягнення конкретних цілей у грі, що значно підвищує ефективність навчання. Наприклад, у багатьох навчальних іграх гравець взаємодіє з персонажами, розв'язує проблеми або проходить завдання, що вимагають використання певних мовних конструкцій. Це дає можливість не лише вивчати нові слова та фрази, але й активно застосовувати їх на практиці, що сприяє розвитку комунікативних навичок [24].

Особливо важливим є той факт, що комп'ютерні ігри сприяють розвитку навичок активного слухання та правильної вимови. У іграх, де присутні голосові інтерфейси або завдання на слухання, діти змушені уважно сприймати мовні конструкції і повторювати їх, що допомагає у розвитку фонетичних навичок. Крім того, в таких іграх часто зустрічаються різні варіанти діалогів, що дозволяє гравцеві спробувати різні способи вираження однієї й тієї ж думки. Це позитивно впливає на розвиток лексичних і граматичних навичок, оскільки діти мають можливість освоювати різноманітні мовні форми в контексті.

Ігри також створюють умови для розвитку мовних структур завдяки інтерактивним завданням, які включають побудову речень або використання граматичних правил у реальному часі. Наприклад, деякі ігри передбачають, що гравець повинен створити правильну граматичну конструкцію для того, щоб пройти рівень або вирішити завдання. Це дозволяє дітям не тільки вивчати правила, але й застосовувати їх у контексті, що забезпечує їх краще засвоєння. Більше того, використання таких ігор дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, оскільки в багатьох випадках програма адаптується до рівня знань гравця, що дає можливість йому поступово підвищувати складність завдань.

2.2. Методи застосування мультимедійних технологій для вдосконалення мовленнєвої культури молодших школярів

Використання відеоуроків та мультимедійних презентацій у навчанні молодших школярів має важливе значення для формування мовленнєвої культури. Мультимедійні ресурси, такі як відео та презентації, допомагають дітям наочніше сприймати граматичні та лексичні структури, що сприяє кращому розумінню мовних правил і збагаченню словникового запасу. Вони дають можливість показати матеріал з різних аспектів і в різних контекстах, що робить навчання більш цікавим і доступним для учнів.

Відеоуроки є дуже ефективними для формування правильних уявлень про граматичні конструкції. Завдяки візуальному і аудіо супроводженню, діти можуть чітко спостерігати за прикладами використання граматичних правил у реальних ситуаціях. Наприклад, у відео, де персонажі використовують різні форми дієслів або правильні варіанти відмінювання іменників, школярі можуть наочно побачити, як ці правила працюють в мовленні. Крім того, завдяки повторенню і різноманітним прикладам, учні краще засвоюють граматичні структури.

Мультимедійні презентації також є важливим інструментом у навчанні лексики. Вони дозволяють подати нові слова не тільки через текст, а й через картинки, графіки, анімації, що допомагає дітям краще запам'ятовувати значення слів. Наприклад, коли нові слова супроводжуються яскравими зображеннями предметів, їх значення стає більш зрозумілим і запам'ятовується набагато легше [23, с. 116-120].

Такі презентації можуть включати інтерактивні елементи, що дозволяє учням активно працювати з матеріалом і краще закріплювати нові знання.

Важливим аспектом є те, що відеоуроки і презентації дають можливість навчати дітей не лише теоретично, а й практично. Мультимедійні ресурси часто містять завдання, що дозволяють учням застосовувати граматичні та лексичні структури на практиці. Це може бути, наприклад, вправа на правильне вживання часів у реченнях або на формування правильних словосполучень. Таким чином, учні не лише слухають матеріал, але й активно використовують нові знання у своїй мовленнєвій практиці.

Ще одним важливим моментом є доступність і зручність мультимедійних ресурсів. Завдяки технологіям, відеоуроки і презентації можна переглядати в будь-який час, що дає можливість повторювати матеріал до його повного засвоєння. Це важливо для молодших школярів, адже їм часто необхідно кілька разів прослухати або переглянути один і той самий

матеріал, щоб закріпити знання. Крім того, мультимедійні ресурси дозволяють створювати різні варіанти завдань, що допомагає підтримувати інтерес учнів до навчання.

Не менш важливою є роль інтерактивності мультимедійних технологій у навчанні. Використання відео з інтерактивними елементами, наприклад, вправами на вибір правильного варіанту відповіді, дає можливість учням не тільки спостерігати за граматичними або лексичними структурами, а й активно брати участь у процесі навчання. Це стимулює їх до мислення, аналізу і самостійної роботи, що, безумовно, позитивно впливає на засвоєння мовного матеріалу [25].

Використання аудіо та відео матеріалів для тренування навичок слухання є важливою частиною процесу вдосконалення мовленнєвої культури молодших школярів. Аудіокниги, казки та музичні композиції сприяють розвитку слухового сприйняття мовлення, що є основою для розуміння граматичних і лексичних структур мови. Діти, слухаючи казки або аудіокниги, отримують можливість почути правильне вимовляння слів, інтонацію та акценти, що сприяє формуванню їхнього мовленнєвого чуття. Наприклад, казка, прочитана з чітким наголосом та інтонацією, допомагає школярам розрізняти, як змінюється значення слів залежно від контексту. Крім того, за допомогою музичних композицій, які містять ритм та мелодію, можна навчити дітей правильно ставити наголос у словах, що є важливим для засвоєння граматичних конструкцій.

Завдяки такому підходу, учні не тільки покращують свою вимову, але й розвивають здатність сприймати мовлення на слух, що є важливим етапом у формуванні їх мовленнєвої культури. Аудіокниги дозволяють дітям зануритись у мовне середовище, навіть якщо вони не мають можливості спілкуватися з носіями мови. Важливою перевагою є доступність таких матеріалів у будь-який час, що дозволяє школярам самостійно тренувати навички слухання, підбираючи матеріали відповідно до власного рівня розвитку.

Одним з ефективних способів пояснення складних мовних правил є створення анімованих уроків. Анімації дозволяють наочно продемонструвати граматичні структури, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу. Наприклад, для пояснення правил використання часів можна створити анімацію, в якій персонажі виконують різні дії в минулому, теперішньому та майбутньому часах. Діти, спостерігаючи за цією анімацією, можуть чітко побачити, як змінюються дієслова в залежності від часу. Такі матеріали не тільки допомагають дітям зрозуміти, як використовувати граматичні структури, але й роблять процес навчання більш цікавим і доступним [27].

Анімації також корисні для пояснення абстрактних понять, таких як відмінювання іменників або утворення множини. Наприклад, для пояснення множини іменників можна створити анімацію, де предмети з'являються в одному числі, а потім змінюються на

множину, що допомагає школярам наочно побачити, як змінюється форма слова. Такий підхід дозволяє дітям краще засвоювати інформацію, оскільки наочність і візуалізація є потужними інструментами у навчанні.

Мультимедійні вправи для розпізнавання та використання лексики в контексті є ефективним інструментом для розвитку мовленнєвої культури молодших школярів. Одним з таких методів є онлайн-ігри, які стимулюють активне використання нових слів у різних ситуаціях. Ігри, що включають завдання на переклад, вибір правильних синонімів або впізнавання значень слів за допомогою контексту, сприяють розвитку лексичної компетенції учнів. Наприклад, ігри на тип «Картки» або «Пошук слова», де школярі повинні зібрати правильну лексичну пару, дозволяють дітям не тільки закріпити нову лексику, але й зрозуміти, як ці слова використовуються в різних ситуаціях. Такі вправи дозволяють збагачувати словниковий запас учнів, допомагають їм запам'ятовувати нові слова і роблять навчання більш інтерактивним та цікавим. Ігри, які залучають учнів до активного використання лексики, створюють умови для постійного тренування мовленнєвих навичок, що є важливим аспектом у формуванні мовленнєвої культури [26].

Роль мультимедійних ігор у розвитку мовленнєвої культури полягає не лише в розширенні словникового запасу, а й у тому, щоб учні навчалися використовувати правильну лексику та граматику для досягнення результату в грі. Наприклад, в іграх, де потрібно правильно побудувати речення або вибрати правильну граматичну форму слова, діти активно працюють над своїми мовними навичками. В таких іграх є механізм, який нагороджує дітей за правильне використання граматики, що мотивує їх дотримуватися мовних норм. Таким чином, ігри не тільки сприяють засвоєнню нових слів, а й навчають дітей правильно застосовувати їх у контексті, що є важливим для розвитку мовленнєвої культури.

Онлайн-ігри, які передбачають застосування нових лексичних одиниць у реальних або вигаданих ситуаціях, дають дітям можливість бачити, як слова використовуються в контексті. Наприклад, у грі, де учні повинні допомогти герою подолати різні перешкоди, правильно використовуючи слова в діалогах або завданнях, школярі вчаться не тільки розпізнавати значення слів, але й правильно їх вживати. Такі ігри розвивають у дітей здатність адаптувати нові лексичні одиниці до різних ситуацій, що є важливим етапом у розвитку їх мовленнєвої культури.

Мультимедійні ігри сприяють тому, щоб учні активно взаємодіяли з мовним матеріалом. Це дозволяє дітям засвоювати нові слова та граматичні конструкції в контексті, що забезпечує глибше розуміння і запам'ятовування лексики. Наприклад, у грі, де потрібно вибрати правильну відповідь на запитання або побудувати речення, використовуючи нові

слова, учні можуть безпосередньо бачити наслідки своїх виборів. Якщо вони вибирають неправильний варіант, то їх коригують, що сприяє більш глибокому усвідомленню граматичних та лексичних норм [28].

Використання онлайн-класів для тренування розмовної мови набуває все більшої популярності в навчанні молодших школярів. Завдяки сучасним інформаційним технологіям, учні можуть брати участь у відеоконференціях, де вони мають змогу не тільки слухати, а й активно практикувати мовлення в реальному часі. Це дуже важливо для розвитку комунікативних навичок, адже спілкування з носіями мови або віртуальними партнерами дає змогу дітям швидко адаптуватися до реальних мовних ситуацій. Наприклад, під час онлайн-занять учні можуть спілкуватися з учителем або однокласниками, обговорювати певні теми, ставити запитання та відповідати на них, що сприяє розвитку не тільки мовленнєвої, але й соціальної компетенції. Важливою перевагою таких занять є те, що учні не обмежені фізичною відстанню або часом, вони можуть взаємодіяти з іншими учасниками з будь-якої точки світу, що значно розширює їх мовне середовище.

Використання онлайн-занять також дозволяє вчителям створювати інтерактивні завдання для тренування різних мовних навичок. Наприклад, завдання на повторення, розпізнавання вимови чи правильного побудови речень можуть бути виконані в режимі реального часу, що підвищує ефективність навчання. Крім того, онлайн-класи дають можливість інтегрувати мультимедійні елементи, такі як відео, аудіо та анімації, які роблять уроки більш захоплюючими та доступними для молодших школярів. Це стимулює дітей до активної участі в процесі навчання, а також допомагає зберегти їхню увагу на протязі заняття.

Іншим важливим інструментом у формуванні мовленнєвої культури є створення електронних книг з інтерактивними елементами. Ці книги дозволяють дітям не тільки читати текст, але й взаємодіяти з ним, клікати на слова, щоб отримати їх визначення чи слухати правильну вимову. Такий підхід особливо корисний для молодших школярів, оскільки дає змогу активніше засвоювати нові лексичні одиниці та граматичні структури. Наприклад, у книгах, створених за допомогою мультимедійних технологій, учні можуть натискати на незнайомі слова, і програма надасть пояснення їх значення, а також вимову. Це дозволяє не лише розширювати словниковий запас, але й удосконалювати вимову, адже діти чують правильне звучання слів і можуть повторювати їх, покращуючи свої мовленнєві навички [30].

Інтерактивні електронні книги створюють можливість для учнів самостійно працювати з матеріалом, вивчаючи нові слова та їх контексти. Це дозволяє дітям працювати в своєму темпі, що особливо важливо для розвитку самостійності в навчанні. Такий підхід

дозволяє уникнути стресу, пов'язаного з необхідністю засвоювати великий обсяг інформації за короткий час. Крім того, інтерактивні книги можуть містити елементи гейміфікації, що робить процес навчання більш захоплюючим і мотивуючим. Наприклад, учні можуть заробляти бали за правильно виконані завдання, що стимулює їх до досягнення кращих результатів.

Мультимедійні засоби для тренування вимови є важливою частиною навчального процесу, оскільки допомагають молодшим школярам удосконалювати свої мовленнєві навички. Використання спеціальних програм, які дозволяють записувати та аналізувати вимову учнів, дає змогу здійснювати детальний контроль над процесом навчання. Такі програми не лише фіксують, як учень вимовляє слово чи речення, але й порівнюють його вимову з правильною, надаючи зворотний зв'язок у вигляді підказок або коригувальних рекомендацій. Наприклад, програмне забезпечення на зразок "Rosetta Stone" або "Pronunciation Power" використовує технології розпізнавання мови для визначення точності вимови та дає учням можливість порівняти свої записи з зразковими варіантами. Це допомагає дітям працювати над власними помилками, усвідомлюючи, де саме виникають труднощі, та коригувати свою вимову [29].

Окрім того, роль мультимедійних навчальних програм у розвитку усного мовлення значно зростає, оскільки такі програми включають інтерактивні діалоги та ситуаційні вправи, що дають учням можливість тренувати не лише вимову, а й розуміння мови. Діалоги з персонажами, що відповідають на запитання учнів або взаємодіють з ними, стимулюють активну комунікацію та допомагають створювати реалістичну мовну ситуацію. Наприклад, програми типу "Duolingo" чи "LinguaLeo" пропонують учням вправи на основі ситуацій, де вони мають застосовувати правильну граматику та лексику, відповідаючи на питання або виконуючи завдання. Такі вправи не тільки мотивують дітей до практики, але й допомагають закріпити мовні структури через постійну практику в контексті реальних життєвих ситуацій.

Крім того, мультимедійні технології дозволяють створювати онлайн-тести для самоперевірки, що є важливим інструментом для розвитку мовленнєвих навичок у школярів. Онлайн-тести на різних платформах, таких як "Quizlet" чи "Kahoot", дають можливість учням самостійно оцінювати свої досягнення в освоєнні нових мовних конструкцій, а також виявляти слабкі місця, над якими потрібно працювати. Наприклад, після виконання тесту з лексики чи граматики, учень отримує оцінку та зворотний зв'язок, що дозволяє йому побачити, які саме слова чи правила викликають найбільші труднощі, і звернути на них більше уваги в подальшому. Це сприяє розвитку у дітей навичок самоконтролю, що є важливим для формування самостійності в навчанні.

Інтерактивні тести також можуть бути адаптовані під індивідуальні потреби учнів. Наприклад, якщо учень робить помилки на одних і тих самих питаннях, програма може запропонувати йому додаткові вправи, спрямовані на ці конкретні аспекти мови. Такі програми зазвичай містять різноманітні рівні складності, що дозволяє дітям поступово покращувати свої навички вивчення мовлення і розвивати відчуття впевненості.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ

3.1. Аналіз досвіду використання інформаційних технологій у навчальному процесі початкової школи

Мої уявлення ґрунтуються на сучасних педагогічних технологіях, які мають на меті перетворити навчальний процес на творчий.

Інформатизація освіти – це процес, у якому політичні, соціально-економічні, технологічні та правові механізми тісно взаємодіють завдяки широкому використанню комп'ютерів, а також засобів колективного та особистого зв'язку.

У більшості шкіл України вже кілька років функціонують комп'ютерні класи, де учні вивчають інформатику, користуються Інтернетом, проходять тестування, отримують завдання електронною поштою, а також готують реферати та презентації. Це наша реальність, і виключити комп'ютер з повсякденного життя вже неможливо. Новий Державний стандарт початкової освіти передбачає введення предмета «Інформатика» у навчальний план початкової школи. Як практикуючий вчитель, можу з упевненістю сказати, що це чудове нововведення! Уроки з використанням комп'ютерних технологій не лише оживляють навчальний процес, але й значно підвищують мотивацію учнів до навчання.

Уроки, що містять слайди презентацій або дані з електронних енциклопедій, викликають особливий інтерес навіть у пасивних учнів. Екран привертає увагу, яку іноді важко досягти під час традиційного навчання в класі. Як говорить англійське прислів'я: *«Я почув – і забув, я побачив – і запам'ятав»*. За даними досліджень, людина запам'ятовує,

яку вона сприймає одночасно через слух і зір. Саме тому, використання яскравих образів для полегшення сприйняття та запам'ятовування інформації є основою будь-якої сучасної презентації.

Отже, доступність інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури для широких верств населення, зокрема для дітей, створює нові вимоги до професії вчителя початкових класів. Сучасний педагог має бути обізнаний з тенденціями інформатизації освіти, особливо в початковій школі, а також знати психолого-педагогічні аспекти використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури у роботі з дітьми. Він повинен вміти користуватися новими інформаційними освітніми технологіями та застосовувати їх педагогічні можливості у своїй професійній діяльності. Важливо також сприяти формуванню основ інформаційних компетентностей та етики у вихованців, а також допомагати дітям усвідомити роль комп'ютерних технологій у житті — не як іграшки, а як засобу для отримання корисної інформації, загального розвитку та творчої діяльності. Одним із ключових завдань початкової школи є впровадження інформаційних технологій у навчальний процес з більшості предметів програми. Основним способом використання комп'ютерно-орієнтованих навчальних засобів є їх органічна інтеграція в уроки. У цікавій, динамічній та ігровій формі учні молодших класів освоюють комп'ютерні технології, отримують базові навички роботи з комп'ютером, а також покращують знання з різних предметів. Це сприяє розвитку пам'яті, просторової уяви, логічного мислення та творчих здібностей.

Отже, з точки зору дидактики, інформаційні технології для розвитку мовленнєвої культури надають такі можливості:

- ✓ забезпечують зворотний зв'язок у процесі навчання;
- ✓ роблять навчання більш інтенсивним і, що найважливіше, ефективним завдяки використанню мультимедійних навчальних систем для наочного та дієвого представлення матеріалу;
- ✓ підвищують наочність навчального процесу;
- ✓ дозволяють здійснювати пошук інформації з різних джерел;
- ✓ індивідуалізують навчання, враховуючи різні стилі навчання та можливості сприйняття учнів;
- ✓ моделюють досліджувані процеси або явища;
- ✓ організують колективну та групову роботу;
- ✓ здійснюють контроль за навчальними досягненнями;
- ✓ створюють сприятливу атмосферу для спілкування.

Використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури дозволяє вчителям економити час і ефективно виконувати свої щоденні обов'язки. Це включає:

- підготовку до уроків (складання конспектів, підбір дидактичних матеріалів тощо), організацію батьківських зборів, виховних годин, а також підготовку до виступів на педагогічних радах, засіданнях методичних об'єднань, семінарах тощо;
- оформлення документації;
- оперативне відстеження результатів навчальної діяльності учнів;
- налагодження комунікації з батьками;
- обмін досвідом з колегами, обговорення актуальних питань навчання і виховання учнів, а також швидке отримання та систематизацію необхідної інформації.

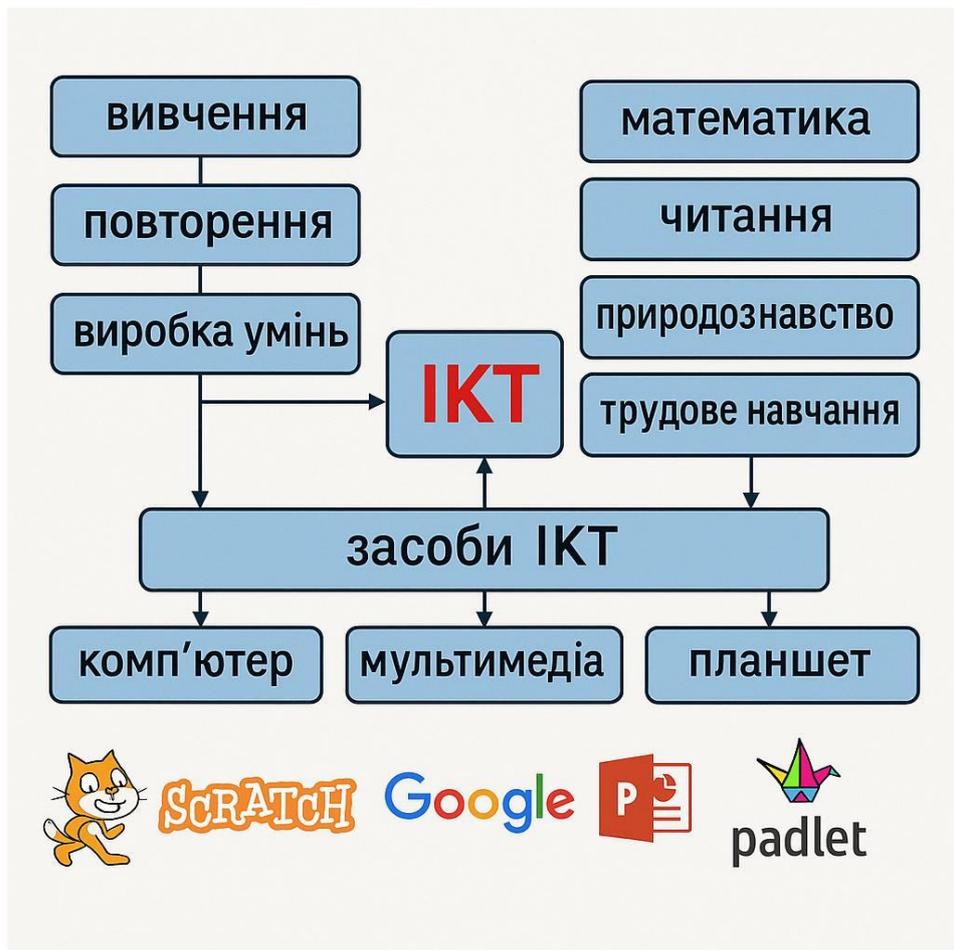
Отже, впровадження інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури спрощує роботу вчителя та робить навчання дітей більш цікавим і ефективним. Як свідчить практика, використання комп'ютера на уроках у початковій школі передбачає кілька режимів:

- демонстраційний (представлення навчальної інформації);
- індивідуальний (організація самостійної роботи учнів);
- комбінований (поєднання демонстрації та індивідуальної роботи в одному уроці).

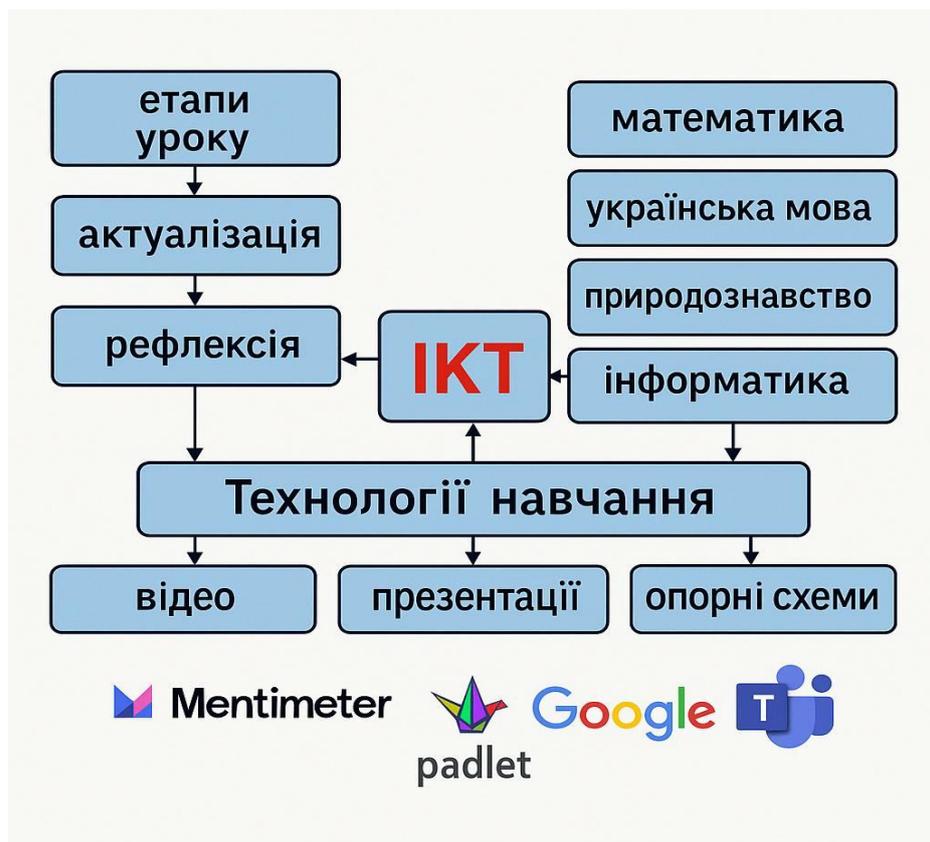
Для проведення уроку в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати один комп'ютер і мультимедійний проектор, через які інформація виводиться на екран, зазвичай у формі слайдів. Для організації індивідуальної роботи кожен учень повинен мати доступ до персонального комп'ютера. Практика показує, що якість знань учнів зростає, коли вони самостійно опановують навчальний матеріал, використовуючи ПК, а вчитель виконує роль організатора та координатора навчального процесу. У початковій школі інформаційні технології можна застосовувати на будь-якому етапі уроку: під час перевірки домашнього завдання, актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю та оцінювання.

Додаток 1.

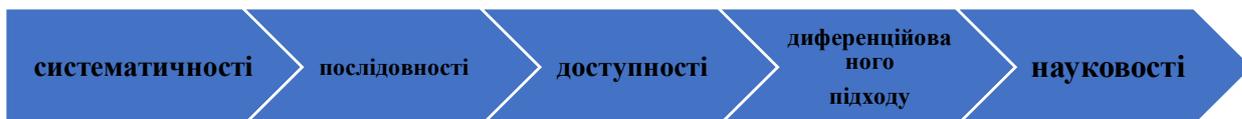

Додаток 2.

Додаток 3.

Готуючи урок з використанням інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури, вчитель має пам'ятати, що це все ж урок, тому він повинен скласти план, орієнтуючись на його цілі. Вибираючи навчальний матеріал, важливо дотримуватися основних дидактичних принципів:

При цьому комп'ютер не є заміною вчителя, а лише доповнює його роботу.

Переваги та недоліки використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури

З мого практичного досвіду роботи з учнями початкових класів дає змогу зробити такі висновки:

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
1. Використання сучасних інформаційних технологій у початковій школі сприяє більш активному та усвідомленому засвоєнню учнями навчального матеріалу з математики, природознавства, української мови та предметів художньо-естетичного циклу.	1. Багато учнів і вчителів не мають комп'ютера для домашнього використання.
2. Оволодіння основами комп'ютерної грамотності не становить значних труднощів для молодших школярів. Крім того, комп'ютерні ігрові програми допомагають краще засвоювати навчальний матеріал і формують позитивне емоційне ставлення учнів до діяльності, пов'язаної з комп'ютером.	2. Є ймовірність, що, захопившись використанням інформаційних технологій на уроках, вчитель може перейти від розвивального навчання до навчання за наочно-ілюстративним методом.
3. У процесі комп'ютерних ігор виникає явище, відоме як «кооперуючий ефект». Учні, граючи проти комп'ютера, зазвичай несвідомо підтримують один одного. Вони шукають ефективні способи	

організації спільних дій, навіть якщо така задача не ставиться перед ними явно.	
4. Навчальні та контрольні програми, тестові програми і редактори програмування заохочують молодших школярів до навчальної діяльності, сприяють розвитку логічного та творчого мислення, а також формуванню здібностей учнів.	
5. Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес початкової школи є одним із найсучасніших способів розвитку особистості молодших школярів та формування їхньої інформаційної культури.	

Я впевнена, що комп'ютер допоможе глибше розкрити потенціал дитини, а також надасть вчителю можливість працювати творчо, ініціативно та з вищою професійною майстерністю. На мою думку, щоб подолати ці недоліки можна шляхом освоєння комп'ютерних навичок кожним вчителем, впровадження інтерактивних та інноваційних форм і методів навчання на уроках, а також надання вчителям більше часу в робочому графіку для дослідження можливостей Інтернету.

3.2. Оцінка результативності використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури

Для дослідження цієї теми було проведено педагогічний експеримент, першим етапом якого став констатувальний зріз. На цьому етапі були поставлені такі завдання: обрати діагностичний інструментарій, виявити початковий рівень розвитку мовленнєвої діяльності учнів експериментальної та контрольної груп, а також визначити проблемні аспекти.

Педагогічний експеримент, спрямований на використання інформаційних технологій для розвитку мовленнєвої культури, був проведено у Чепівському ЗЗСО. У ньому взяли участь 30 учнів 3-4-х класів, які були розділені на дві групи. Експериментальна група

складалася з 15 учнів, з якими навчання проводилося за удосконаленою методикою з використанням інформаційних технологій. Контрольна група також налічувала 15 учнів, для яких уроки української мови проводилися за традиційним освітнім підходом.

На констатувальному етапі дослідження були визначені основні критерії: мотиваційний, когнітивний та комунікативний, а також показники і рівні оцінювання сформованості мовленнєвих компетентностей учнів. Крім того, на цьому етапі проведено аналіз початкового рівня розвитку мовленнєвих компетентностей учнів з вибірки дослідження. Для цього застосували спеціально розроблені діагностичні методики, які включали анкетування, тестування та спостереження за самостійною роботою учнів:

«Анкета для оцінки рівня мовленнєвих компетентностей та мотиваційних аспектів у навчанні серед учнів 3-4 класу», Тест для оцінки мовленнєвих навичок учнів 3-4-го класу, Вправи для визначення стану розвитку монологічного та діалогічного мовлення учнів 3-4 класу.

Анкета для оцінки рівня мовленнєвих компетентностей та мотиваційних аспектів (3-4 клас)

1. Як ти ставишся до уроків української мови?

- дуже подобаються
- подобаються
- не дуже подобаються
- зовсім не подобаються

2. Як часто ти береш участь у розповідях, обговореннях на уроці?

- завжди
- іноді
- рідко
- ніколи

3. Що тобі найбільше подобається робити на уроці?

- слухати тексти
- відповідати на запитання
- складати розповіді

- читати вголос
 - працювати в парі
4. Чи подобається тобі розповідати щось перед класом?
- так
 - ні
 - не знаю
5. Як ти думаєш, ти добре говориш українською мовою?
- так, дуже добре
 - добре
 - не дуже добре
 - важко сказати
6. Як ти ставишся до читання текстів уголос?
- дуже люблю
 - іноді люблю
 - не люблю
 - боюся читати вголос
7. Чи намагаєшся ти використовувати нові слова в мовленні?
- так, завжди
 - іноді
 - рідко
 - ні
8. Як ти реагуєш, коли тобі потрібно говорити перед іншими?
- мені це цікаво
 - трохи хвилююся, але говорю
 - сильно хвилююся

намагаюся уникати таких ситуацій

9. Чи допомагають тобі уроки мови краще висловлювати думки?

так

трохи

не дуже

зовсім ні

10. Чому, на твою думку, важливо вміти добре говорити?

щоб мати більше друзів

щоб досягти успіху

щоб бути впевненим

не знаю

Тест для оцінки мовленнєвих навичок (3 клас)

Завдання 1. Добери заголовок до тексту.

У суботу Андрійко з мамою пішли на ринок. Вони купили овочі та фрукти. Після цього зайшли до пекарні, щоб купити свіжий хліб. Вдома Андрій допоміг мамі приготувати салат. День був веселим.

Варіанти заголовків:

а) На уроці

б) Поїздка до школи

в) Суботній день з мамою

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: в)

Завдання 2. Продовж речення логічно:

«На уроці я найбільше люблю...»

Оцінювання: 0–2 бали (за змістовність і логічність).

Завдання 3. Склади зв'язне усне висловлення (3–4 речення) на тему:

«Мій шкільний день»

Оцінювання: до 4 балів (зв'язність, послідовність, граматична правильність).

Завдання 4. Вибери правильне продовження діалогу:

— Доброго ранку! Як ти?

- а) Я був на вулиці.
- б) Доброго ранку! Почуваюся добре.
- в) Мене звати Катруся.

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: б)

Завдання 5. Уяви, що ти зустрів (зустріла) друга після школи. Що ти скажеш?

- а) Я вже зробив(ла) домашнє.
- б) Як тобі сьогоднішній день?
- в) Скажи мамі, що я вдома.

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: б)

Завдання 6. Поясни значення вислову «гарно вчитися».

Оцінювання: до 2 балів (за розуміння і пояснення своїми словами).

Завдання 7. Склади діалог (2–3 репліки) з другом про улюблений предмет у школі.

Оцінювання: до 3 балів (логічність, зв'язність, граматична правильність).

Тест для оцінки мовленнєвих навичок (4 клас)

Завдання 1. Добери заголовок до тексту.

У неділю Софійка прокинулася рано. Вона допомогла мамі приготувати сніданок, а потім пішла на прогулянку з татом. Вони каталися на велосипедах і годували пташок у парку. Це був чудовий день!

Варіанти заголовків:

- а) Прогулянка в парку
- б) Шкільний день
- в) Моя улюблена страва

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: а)

Завдання 2. Продовж речення логічно:

«На уроці української мови я...»

Оцінювання: 0–2 бали (за змістовність і логічність).

Завдання 3. Склади зв'язне усне висловлення (4–5 речень) на тему:

«Мій улюблений день у школі»

Оцінювання: до 5 балів (зв'язність, послідовність, граматична правильність).

Завдання 4. Вибери правильне продовження діалогу:

— Привіт! Як справи?

- а) У тебе все добре.
- б) Привіт! У мене все гаразд.
- в) Я роблю домашнє.

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: б)

Завдання 5. Уяви, що ти телефонуєш другу (подрузі). Що ти скажеш першим?

- а) Де мій підручник?
- б) Привіт! Як ти?
- в) Я сьогодні був(ла) у школі.

Оцінювання: 1 бал — правильна відповідь: б)

Завдання 6. Поясни значення вислову «тримати слово».

Оцінювання: до 2 балів (за розуміння і вміння пояснити своїми словами).

Завдання 7. Склади діалог (3–4 репліки) з однокласником на тему:

«Як ти провів вихідні»

Оцінювання: до 4 балів (послідовність, відповідність темі, логічність відповідей, граматична правильність).

Вправи для визначення стану розвитку монологічного та діалогічного мовлення учнів 4 класу

1. Вправи для розвитку монологічного мовлення:

- Складання розповіді за малюнком або серією малюнків. Приклад: «Розкажи, що відбувається на цих зображеннях».
- Висловлення на задану тему. Приклади тем: «Мій вихідний день», «Моя улюблена страва», «Мій домашній улюбленець».
- Переказ прочитаного або прослуханого тексту. Приклад: учитель читає текст, учень має передати його зміст своїми словами.
- Опис предмета або явища. Приклад: «Опиши іграшку/пташку/осінь/зимовий день».
- Продовження казки або історії. Приклад: «Придумай, що сталося далі з Колобком».
- Складання усного твору за власним досвідом. Приклад: «Розкажи про подорож, яка тобі запам'яталася».
- Оцінне висловлення. Приклад: «Чому ти вважаєш, що допомагати іншим – це добре?»

2. Вправи для розвитку діалогічного мовлення:

- Інсценування побутових діалогів. Приклади ситуацій: у магазині, в їдальні, у шкільному коридорі.
- Розігрування ситуативних сценок. Приклади: запросити друга на день народження, порадити книгу, розповісти вчителю про втрачений зошит.
- Діалоги з опорою на картинки або ключові фрази. Наприклад: картинка із зоопарком — діалог між друзями про відвідування.
- Запитання-відповіді за темою. Наприклад: «Що ти робив на вихідних?» – «Я ходив у парк з родиною».
- Гра «Інтерв'ю». Один учень — «журналіст», інший — «знаменитість».
- Доповнення діалогу. Учень має логічно продовжити розпочатий діалог.
- Рольові ігри на знайомі ситуації. Приклад: учитель і учень, мама і дитина, продавець і покупець.

Оцінювання:

Оцінювання здійснюється за такими критеріями: зв'язність, послідовність, логічність, правильність мовлення, активне використання лексики, вміння слухати співрозмовника.

Вправи для розвитку монологічного мовлення (3 клас):

а) Складання розповідей:

- Мій найкращий друг.
- Як я провів вихідні.
- Моя улюблена страва.
- Один день з мого життя.
- Як я допомагаю вдома.
- Моя улюблена книга (мультфільм).

б) Продовження речень:

- «Коли на вулиці сонячно, я...»
- «Я мрію про...»
- «Мені весело, коли...»

в) Розповідь за планом (3–4 опорні пункти):

Тема: «Моя школа»

План:

1. Як виглядає моя школа.
2. Що я люблю робити на перервах.
3. Мій улюблений урок.

г) Вправа «Моя мрія»:

Розповісти 4–5 речень про свою мрію та чому вона важлива.

д) Опис предмета, тварини, людини:

- Опиши свою кімнату.
- Розкажи про свою улюблену тварину.

2. Вправи для розвитку діалогічного мовлення (3 клас):

а) Ситуаційні діалоги:

- У магазині: продавець і покупець.
- У бібліотеці: учень і бібліотекар.
- У лікаря: пацієнт і лікар.

б) Гра «Запитай – відповідай»:

- Скласти 3–4 запитання до однокласника про його улюблене хобі/свято/пори року.

в) Розігрування сценок (у парах):

- Двоє друзів зустрілися після канікул.
- Учень запізнився на урок і пояснює чому.

г) Заповни і продовж діалог:

Учитель: — Привіт, чому ти сьогодні сумний?

Учень: — ...

Учитель: — А що сталося?

д) Гра «Телефонна розмова»:

Один учень дзвонить іншому і запрошує на день народження, або питає домашнє завдання.

Використання інформаційних технологій на різних етапах уроку

Етап уроку	Мета використання ІКТ	Інформаційні технології	Приклади використання
Організаційний момент	Привернення уваги учнів, створення позитивного настрою	YouTube, LearningApps PowerPoint або на платформі Wordwall)	Перегляд короткого відео або інтерактивної вправи для налаштування на тему уроку
Актуалізація знань	Відновлення попередніх знань, мотивація до нової теми	Mentimeter, Kahoot	Онлайн-вікторина для перевірки знань з попередньої теми
Сприйняття й осмислення нового матеріалу	Наглядність, активне залучення учнів	Canva, Google Slides, Wordwall	Використання яскравої презентації в Canva для візуального пояснення матеріалу
Закріплення знань	Практичне застосування знань, самостійна робота	Wordwall, LearningApps	Інтерактивні вправи для повторення й закріплення матеріалу
Рефлексія	Оцінка власної діяльності, формування висновків	Padlet, Google Forms	Учні заповнюють онлайн-опитування про те, що нового дізналися
Домашнє завдання	Розширення знань, індивідуальна робота вдома	Google Classroom, Canva	Створення мініпрезентації в Canva або виконання завдання в онлайн-класі

У рамках дослідження, яке мало на меті оцінити рівень розвитку мовленнєвих навичок учнів обраного освітнього закладу, була проведена діагностика за спеціально розробленими методиками. Ці методики включали тестування, самостійні завдання та анкетування, що дозволило проаналізувати результати, які відображають рівень розвитку мовленнєвих компетентностей учнів.

На основі результатів двох діагностичних методик та анкетування учнів 3-4 класу, спрямованих на визначення рівнів сформованості мовленнєвої культури, були отримані такі дані:

- *високі рівні* виявлено лише у 13% учнів експериментальної групи та 20% учнів контрольної групи;
- *достатні рівні* зафіксовані в обох групах у межах від 20% до 27%;
- *середні рівні* продемонстрували 47% учнів експериментальної та 40% учнів контрольної групи;
- *низькі рівні* виявили по 13% учасників кожної з груп.

Ці результати свідчать про те, що більшість учнів 4 класу обраного освітнього закладу мають середні показники сформованості мовленнєвих умінь та навичок. Це підкреслює необхідність впровадження формувальної роботи та сучасних педагогічних технологій для подальшого вдосконалення процесу навчання української мови.

Під час педагогічного дослідження з учнями експериментальної групи було проведено заняття з української мови за спеціально розробленою програмою для формувального експерименту. Основними завданнями формувальної роботи стали урізноманітнення форм навчальної діяльності та акцент на тих методах, які створюють комунікативну ситуацію для кожного учня, дозволяючи йому висловити свої думки та проявити себе. Зокрема, акцентувалася увага на ефективних формах навчання, таких як інтерактивне навчання, що включає моделювання реальних життєвих ситуацій, використання дидактичних ігор, мультимедійних засобів та технологій інформаційних технологій.

У рамках проведеного дослідження була розроблена програма розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів з української мови. Вона передбачає проведення комплексу з чотирьох занять, інтегрованих в освітній процес вивчення української мови та літературного читання для учнів 4-го класу загальноосвітнього закладу. Кожне заняття містить структурні елементи: мотиваційний, підготовчий, практичний, аналітичний етапи та етап рефлексії. Метою цієї програми є всебічний розвиток усіх аспектів мовленнєвої діяльності молодших школярів, зокрема аудіювання, говоріння, читання та письма під час уроків української мови.

Для розвитку мовленнєвої культури молодших школярів у кожному з розроблених уроків передбачено використання різноманітних вправ, сучасних цифрових технологій та інтерактивних форм роботи, які може обирати вчитель. Це можуть бути планшети, електронні книги або смартфони з доступом до Інтернету, а також аудіо- та відеопрогравачі. Для вчителя необхідні комп'ютер, проектор, екран, доступ до електронної бібліотеки, інтерактивні освітні онлайн-платформи та мультимедійні засоби для демонстрації текстів.

ВИСНОВКИ

Формування мовленнєвої культури у молодших школярів є однією з основних задач початкової освіти, оскільки в цей період закладаються базові навички, які згодом стають фундаментом для розвитку більш складних мовленнєвих і комунікативних вмінь. У результаті аналізу теоретичних аспектів формування мовленнєвої культури у молодших школярів було виявлено, що важливою складовою цього процесу є усвідомлене освоєння учнями основних мовленнєвих норм, етикету, а також здатність до ефективного вираження думок. Теоретичний аналіз дозволив з'ясувати, що мовленнєва культура охоплює широкий спектр аспектів, зокрема граматичну правильність, лексичне багатство, вміння використовувати мову відповідно до соціальних контекстів. При цьому важливим є поєднання теоретичних знань з практичними навичками, що реалізується через інтерактивні та активні методи навчання, зокрема з використанням інформаційних технологій.

Одним з важливих аспектів дослідження стало вивчення ролі інформаційних технологій у розвитку мовленнєвих навичок дітей. Інформаційно-комунікаційні технології відкривають широкі можливості для навчання і розвитку школярів, адже вони забезпечують інтерактивність, різноманітність та доступність навчальних матеріалів. Технології сприяють створенню умов для індивідуалізації навчання, дозволяють кожному учню працювати в зручному для нього темпі та використовувати матеріали, що відповідають його рівню розвитку. Завдяки використанню мультимедійних засобів, таких як відео, аудіо та інтерактивні вправи, учні можуть не лише отримати теоретичні знання, але й активно їх застосовувати в різноманітних практичних ситуаціях. Цей підхід допомагає стимулювати інтерес учнів до навчання та сприяє розвитку їхніх мовленнєвих навичок.

Дослідження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які використовуються для розвитку мовленнєвої культури, показало, що на сьогоднішній день існує безліч цифрових засобів і програм, що активно застосовуються в навчанні. Серед них можна виділити інтерактивні дошки, програмне забезпечення для створення мультимедійних уроків, мобільні додатки для навчання мовлення, а також онлайн-платформи для інтерактивних вправ і тестувань. Особливе значення має використання інтерактивних вправ, які дозволяють дітям навчатися через гру, що стимулює їхню активність і залучає до навчального процесу. Інтерактивні платформи дають можливість розвивати мовленнєву діяльність через різноманітні завдання, що допомагають школярам не тільки вдосконалювати навички, але й набувати впевненості в своїх силах.

Визначення ефективності застосування мультимедійних та цифрових засобів у процесі навчання мовленнєвій культурі стало важливим етапом дослідження. Результати проведених експериментів показали, що використання мультимедійних засобів має значний позитивний вплив на формування мовленнєвої культури учнів. Мультимедійні засоби дозволяють не лише покращити засвоєння граматичних та лексичних норм, але й сприяють розвитку навичок спілкування, логічного мислення, творчих здібностей. Зокрема, завдяки використанню відео- та аудіоматеріалів учні мають змогу не тільки бачити, а й слухати правильне вимовлення, що значно підвищує якість їхньої мовленнєвої практики. Це дозволяє учням краще засвоювати матеріал, оскільки навчання через сприйняття зору та слуху є набагато більш ефективним, ніж лише за допомогою традиційних підручників.

Методичні рекомендації для використання інформаційних технологій у процесі формування мовленнєвої культури молодших школярів повинні базуватися на сучасних досягненнях педагогіки та інформаційних технологій. Для ефективного впровадження цих технологій у навчальний процес необхідно створювати навчальні програми, що включають різноманітні мультимедійні ресурси. Однією з таких рекомендацій є використання інтерактивних вправ, які дозволяють дітям активно взаємодіяти з навчальним матеріалом, а також формувати і коригувати свої мовленнєві навички через роботу в парах чи групах. Важливою є також порада щодо використання програм для навчання правильному вимовленню слів та фраз, що дозволяє учням усвідомлювати мовленнєві помилки та коригувати їх на ранніх етапах навчання.

Слід також звернути увагу на важливість інтеграції інформаційних технологій не лише в основний навчальний процес, але й у позакласну діяльність. Ігри, конкурси, вікторини, що організуються за допомогою інформаційних технологій, можуть стати чудовим інструментом для розвитку мовлення. Крім того, їх застосування у позакласній діяльності дозволяє створити позитивну атмосферу для учнів, де вони можуть не тільки здобувати знання, але й розвивати свої комунікативні навички у менш формальних умовах. Такий підхід сприяє підвищенню мотивації учнів, роблячи навчальний процес більш захоплюючим і цікавим.

Під час дослідження також було виявлено, що важливим аспектом є методична підготовка вчителів до роботи з інформаційними технологіями. Для того, щоб мультимедійні засоби стали ефективним інструментом у процесі формування мовленнєвої культури, вчителі повинні мати необхідні навички та знання для використання сучасних технологій. Це передбачає як додаткове навчання педагогів, так і створення умов для постійного вдосконалення їхньої цифрової компетентності.

ÖSZEFOGLALÓ

Az általános iskolások beszédkulturájának kialakítása az általános iskolai oktatás egyik fő feladata, mivel ebben az időszakban kerülnek lerakásra azok az alapkészségek, amelyek később az összetettebb beszéd- és kommunikációs készségek kialakulásának alapjává válnak. Az általános iskolás tanulók beszédkulturájának kialakulása elméleti szempontjainak elemzése során kiderült, hogy e folyamat fontos összetevője az alapvető beszédnormák, az etikett tudatos elsajátítása, valamint a gondolatok hatékony kifejezésének képessége. Az elméleti elemzésből kiderült, hogy a beszédkultúra számos szempontot felölel, többek között a nyelvtani helyesség, a lexikai gazdagság és a társadalmi kontextusnak megfelelő nyelvhasználat képességét. Ugyanakkor fontos az elméleti ismeretek és a gyakorlati készségek összekapcsolása, ami interaktív és aktív tanítási módszerekkel valósul meg, beleértve az információs technológia használatát is.

A vizsgálat egyik fontos szempontja az információs technológia szerepe volt a gyermekek beszédképességének fejlesztésében. Az információs és kommunikációs technológiák széleskörű lehetőségeket nyitnak meg az iskolások tanulása és fejlődése előtt, mivel interaktivitást, sokszínűséget és a tananyagok hozzáférhetőségét biztosítják. A technológiák segítenek megteremteni az egyénre szabott tanulás feltételeit, lehetővé téve, hogy minden tanuló a számára megfelelő tempóban dolgozhasson, és a fejlettségi szintjének megfelelő anyagokat használhassa.

A multimédia - például videó, hang és interaktív gyakorlatok - használatával a hallgatók nemcsak elméleti ismereteket szerezhetnek, hanem aktívan alkalmazhatják is azokat a különböző gyakorlati helyzetekben. Ez a megközelítés segít felkelteni a tanulók érdeklődését a tanulás iránt, és elősegíti nyelvi készségeik fejlődését.

A beszédkultúra fejlesztésére használt modern információs és kommunikációs technológiák tanulmányozása során kiderült, hogy ma már számos olyan digitális eszköz és program létezik, amelyeket aktívan használnak az oktatásban. Ezek közé tartoznak az interaktív táblák, a multimédiás órák létrehozására szolgáló szoftverek, a beszédtanításhoz használt mobilalkalmazások, valamint az interaktív gyakorlatok és tesztek online platformjai. Különösen fontos az interaktív gyakorlatok használata, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyerekek játékosan tanuljanak, ami serkenti aktivitásukat és bevonja őket a tanulási folyamatba. Az interaktív platformok lehetővé teszik a beszédtevékenységek fejlesztését különféle feladatokon keresztül, amelyek segítségével a tanulók nem csak a készségeiket fejleszthetik, hanem a képességeikbe vetett bizalmat is elnyerhetik.

A multimédia és a digitális eszközök használatának hatékonyságának meghatározása a beszédkultúra tanításának folyamatában a tanulmány fontos szakasza volt. A kísérletek eredményei azt mutatták, hogy a multimédia használata jelentős pozitív hatással van a tanulók beszédkulturájának kialakulására. A multimédiás eszközök nemcsak a nyelvtani és lexikai normák

elsajátítását javítják, hanem hozzájárulnak a kommunikációs készségek, a logikus gondolkodás és a kreatív képességek fejlesztéséhez is. Különösen a videó- és hanganyagok használatának köszönhetően a diákok nemcsak láthatják, hanem hallhatják is a helyes kiejtést, ami jelentősen javítja a beszédgyakorlat minőségét. Ezáltal a diákok jobban elsajátítják az anyagot, mivel a látás és hallás útján történő tanulás sokkal hatékonyabb, mint a hagyományos tankönyvek használata önmagában.

Az információs technológiáknak a kisdíákok beszédkulturájának kialakításában való felhasználására vonatkozó módszertani ajánlásoknak a pedagógia és az információs technológiák modern vívmányain kell alapulniuk. Ahhoz, hogy ezeket a technológiákat hatékonyan lehessen alkalmazni az oktatási folyamatban, olyan tanterveket kell készíteni, amelyek különféle multimédiás forrásokat tartalmaznak. Az egyik ilyen ajánlás az interaktív gyakorlatok használata, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy aktívan interakcióba lépjenek a tananyaggal, valamint hogy páros vagy csoportos munkával fejlesszék és korrigálják nyelvi készségeiket. Fontos továbbá a szavak és mondatok helyes kiejtésének megtanítására szolgáló szoftverek használatát is javasolni, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók már a tanulás korai szakaszában tudatosíthassák a beszédhibákat és kijavíthassák azokat.

Fel kell hívni a figyelmet annak fontosságára is, hogy az információs technológiát ne csak a fő oktatási folyamatba, hanem a tanórán kívüli tevékenységekbe is integrálják. Az informatika segítségével szervezett játékok, versenyek, vetélkedők kiváló eszközei lehetnek a beszédfejlesztésnek. Emellett a tanórán kívüli tevékenységekben való alkalmazásuk lehetővé teszi, hogy pozitív légkört teremtsen a diákok számára, ahol nemcsak ismereteket szerezhhetnek, hanem kevésbé formális keretek között fejleszthetik kommunikációs készségeiket is. Ez a megközelítés segít növelni a tanulók motivációját, így a tanulási folyamat érdekesebbé és érdekesebbé válik.

A tanulmány azt is megállapította, hogy a tanárok módszertani képzése az informatikai munkában fontos szempont. Ahhoz, hogy a multimédia hatékony eszközzé váljon a nyelvi kultúra fejlesztésének folyamatában, a tanároknak rendelkezniük kell a modern technológiák használatához szükséges készségekkel és ismeretekkel. Ez egyrészt a tanárok kiegészítő képzését, másrészt a digitális kompetenciájuk folyamatos fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtését jelenti.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріянова О. Я. Мовленнєва культура військовослужбовців на сучасному етапі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2019. № 3(91). URL: [https://doi.org/10.35433/philology.3\(91\).2019.98-107](https://doi.org/10.35433/philology.3(91).2019.98-107) (дата звернення: 10.10.2024).
2. Ашиток Н. Формування комунікативної компетентності студентської молоді у ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2015. № 10 (129), жовт. С. 11–15.
3. Байдюк Л. Формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів шляхом використання методу проєктів. *Věda a perspektivy*. 2023. № 4(23). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-4\(23\)-72-79](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-4(23)-72-79) (дата звернення: 10.10.2024).
4. Баранець І. В. Методика формування комунікативної компетентності у дітей старшого дошкільного віку із моторною алалією. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2020. № 54. С. 67–88. URL: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.54.05> (дата звернення: 10.10.2024).
5. Білоконенко Л. А. Мовленнєва поведінка суб'єктів міжособистісного конфлікту. Дніпр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, 2015. URL: <https://doi.org/10.31812/0564/1814> (дата звернення: 10.10.2024).
6. Вірста С. Є., Жалко Т. Й. Формування літературної компетентності молодших школярів засобами критичного мислення. *Pedagogy and psychology in the modern world: the art of teaching and learning*. 2021. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-64> (дата звернення: 10.10.2024).
7. Григорова О. О. Формування пізнавальної активності молодших школярів засобами інтерактивних технологій: магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5589> (дата звернення: 10.10.2024).
8. Грипич С. В. Мовленнєва дія і проблема щирості. *Вісник кийвського національного університету імені Тараса Шевченка. філософія. політологія*. 2001. Вип. 36. С. 47–48.
9. Дженджеро О., Горелова О. Театралізовані ігри як інструмент розвитку комунікативної компетентності молодших школярів. *Ukrainian educational journal*. 2023. № 4. С. 147–156. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-147-156> (дата звернення: 10.10.2024).

10. Дитюк Г. В., Дутіук Н. В. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами фольклору : master's thesis. 2021. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11910> (дата звернення: 10.10.2024).
11. Дрига О. А. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами ігрових навчальних технологій : магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5580> (дата звернення: 10.10.2024).
12. Дука Т. М., Рябошапка О. В. Шляхи формування комунікативної компетентності молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі. *Академічні студії. серія «педагогіка»*. 2022. Т. 2, № 4. С. 214–221. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.2.30> (дата звернення: 10.10.2024).
13. Екшмідт В. Р. Мовленнєва маніпуляція: персуазивність та сугестія. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. Вип. 1 (52). С. 275–281.
14. Жиганова А. В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами мультимедійних технологій : магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5718> (дата звернення: 10.10.2024).
15. Карась О. Мовленнєва культура – основа розвитку і становлення української мовної особистості. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 2, № 28. С. 25–31. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208627> (дата звернення: 10.10.2024).
16. Карпенко Г. М. Роль фільмів у формуванні іншомовної комунікативної компетентності школярів. *Academic studies. series “pedagogy”*. 2023. № 1. С. 128–132. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.19> (дата звернення: 10.10.2024).
17. Кисленко Ю. І. Мовленнєва діяльність та її моделювання. *Адаптивні системи автоматичного управління*. 2010. Т. 1, № 16. С. 49–57. URL: <https://doi.org/10.20535/1560-8956.16.2010.33754> (дата звернення: 10.10.2024).
18. Колток Л., Надім'Янова Т. Теоретичні основи формування ікт-компетентності молодших школярів. *Acta paedagogica volyniensis*. 2022. Т. 2, № 1. С. 81–86. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.13> (дата звернення: 10.10.2024).
19. Коча І. А., Лагойський А. О. Інновації у формуванні соціальної та громадянської компетентностей молодших школярів на засадах концептів нової української школи. *Педагогічний альманах*. 2022. № 50. С. 23–31. URL: <https://doi.org/10.37915/pa.vi50.296> (дата звернення: 10.10.2024).
20. Крамська З. М., Рижак Д., Федорова М. І. Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів початкової школи. *Modern engineering and innovative technologies*. 2020. № 25-05. С. 58–63. URL: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-25-05-094> (дата звернення: 10.10.2024).

- 21.Нагорняк М. В. Мовленнєва культура майбутнього радіожурналіста: реальність і шляхи вдосконалення. *Психолінгвістика*. 2014. Вип. 15. С. 297–310.
- 22.Нечаєнко Т. В., Соломенко Л. І. Мовленнєва культура у повсякденному житті сучасної людини. *Питання культурології*. 2019. № 35. С. 99–108. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.35.2019.188793> (дата звернення: 10.10.2024).
- 23.Олійник І. Мовленнєва діяльність як основа формування комунікативної компетентності молодших школярів. *New pedagogical thought*. 2023. Т. 114, № 2. С. 116–120. URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2023-114-2-116-120> (дата звернення: 10.10.2024).
- 24.Орап М. Мовленнєва компетентність та мовленнєва діяльність сучасної молоді. *Освіта регіону*. 2010. № 1. С. 84–88.
- 25.Перехрест О. Формування комунікативної компетентності студентів-соціальних працівників : thesis. 2017. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/35204> (дата звернення: 10.10.2024).
- 26.Приходько А. М. Мовленнєва діяльність у лінгвофілософських вимірах. *Вісник дніпропетровського університету. серія: мовознавство*. 2014. Т. 22, № 11. С. 133–140.
- 27.Пруняк В. В., Киричок В. В. Формування комунікативної компетентності школярів у процесі проведення інтегрованих уроків у 4 класі. КДПУ, 2019. URL: <https://doi.org/10.31812/123456789/3665> (дата звернення: 10.10.2024).
- 28.Пруняк В. В., Пруняк Л. М. Дидактичні вимоги до формування комунікативної компетенції школярів. КДПУ, 2007. URL: <https://doi.org/10.31812/123456789/5499> (дата звернення: 10.10.2024).
- 29.Савенкова Л. О. Мовленнєва діяльність викладача : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2006. 192 с.
- 30.Струк А., Дубляк О. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами мультимедійних технологій. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3(9). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-553-563](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-553-563) (дата звернення: 10.10.2024).
- 31.Трифоновна О. Професійно-мовленнєва культура як складова професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Věda a perspektivy*. 2023. № 6(25). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-6\(25\)-66-75](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-6(25)-66-75) (дата звернення: 10.10.2024).
- 32.Турчак О. М. Психологічний зміст поняття "мовленнєва тривожність". *Психолінгвістика*. 2013. Вип. 14. С. 129–139.

33. Хом"як І. Мовленнєва компетентність викладача вищої школи. *Дивослово*. 2014. № 1 (682). С. 13–17.
34. Хом"як І. Мовленнєва культура безпечної життєдіяльності. *Дивослово*. 2018. № 4 (733), квіт. С. 32–36.
35. Шевченко І. В. Формування комунікативної культури молодших школярів засобами інтерактивних технологій : магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/6043> (дата звернення: 10.10.2024).
36. Ярмак І. А. Дидактичні умови формування у молодших школярів комунікативної компетенції. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Т. 6. С. 239–242. URL: <https://doi.org/10.31812/psychology.v6i.7348> (дата звернення: 10.10.2024).
37. Dronenko V. V. Дослідження комунікативної компетентності майбутніх лікарів. *Медична освіта*. 2018. № 4. С. 41–47. URL: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.4.9249> (дата звернення: 10.10.2024).
38. Khomyuch I. Факторна структура особистості молодшого школяра. *Психологія: реальність і перспективи*. 2019. № 13. С. 173–179. URL: https://doi.org/10.35619/prap_rv.vi13.140 (дата звернення: 10.10.2024).
39. Kukharchuk I. Modern song discourse and speech culture: linguistic and methodological aspect. *Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University*. 2022. Vol. 50, no. 3. P. 125–134. URL: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-3-50-125-134> (date of access: 10.10.2024).
40. Kurylo O., Prokopovich L. Ofessional-speech culture in the pedagogical activity of a future teacher. *International scientific journal «Education and Science»*. 2018. No. 2(25). P. 121–124. URL: [https://doi.org/10.31339/2617-0833-2018-2\(25\)-121-124](https://doi.org/10.31339/2617-0833-2018-2(25)-121-124) (date of access: 10.10.2024).

Звіт подібності

метадані

Назва організації
Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок
Lumper Vensessza

Науковий керівник / Експерт
Автор **Ілдіко Гребя**

підрозділ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	124
Парафрази (SmartMarks)	a	38

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Колір тексту
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://mezhirichkatvorchagrypa.blogspot.com/p/blog-page_74.html	26 0.20 %
2	https://blog-konsultatsij-zastosuvannya-ik-tehnologij-v-osviti.webnode.com.ua/suspilstvo/	26 0.20 %
3	https://blog-konsultatsij-zastosuvannya-ik-tehnologij-v-osviti.webnode.com.ua/suspilstvo/	24 0.19 %